

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 9 DECEMBER 1917.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Det nordiska regentmötet i Kristiania.

Nordens tre konungar Gustaf, Haakon och Kristian

å Kristiania slott den 28 november.

Foto för Idun af Forbeck, Kristiania.

Idun 1918.

ETI PAR INLEDANDE ORD.

DA REDAKTIONEN NU GÅR ATT ANMÅLA tidningens 31:sta årgång är den väl rustad för att kunna bjuda sin publik ett innehåll af yppersta halt. Vår medarbetarstab har städse utgjorts af goda och bärande namn, men för den kommande årgången har redaktionen ingått aftal om bidrag med så godt som hela

DEN SVENSKA FÖRFATTARVÄRLDENS FRÅMSTA KRAFTER,

hvaran vår textafdelning otvivelaktigt kommer att tillfredsställa mycket höga anspråk.

Sin genom åren stadgade ställning som

KVINNANS OCH HEMMETS TIDNING

skola vi veta att allt fortfarande häfda, öfvertygade som vi äro, att vår oafslåtliga omsorg med hänsyn till ett värdefullt och omväxlande innehåll nu som tillföre skall stödjas af en motsvarande uppmuntran från publikens sida.

Och i denna förhoppning hälsa vi vår trofasta läsekrets med ett: väl mött 1918!

För Tidningen Idun
ERNST HÖGMAN,
Hufvudredaktör.

KÄNDA STOCKHOLMSHEM PÅ 1800-TALET

ELISABETH KUYLENSTIERNAWENSTER.

I denna serie af bilder ur kulturellt stockholmslif under förra seklet kommer den för vår publik välbekanta författarinnan att i halft novellistisk form behandla hem sådana som bibliotekarien Gjørwells, lifmedikus af Pontins, kommerserådet Lenngrens, komministern och skalden C. F. Dahlgrens, musikern Adolf Fredrik Lindblads, författarinnan Emilie Flygare-Carléns m. fl.

IDUNS HJÄLPREDA.

På enträgen uppmaning från läsekretsen har redaktionen beslutat att återupptaga denna afdelning, och kommer densamma att redigeras med särskild hänsyn till den dyrtid och lifsmedelknapphet, som nu äro rådande i vårt land. Vi äro förvissade att de svenska husmödrarna med glädje skola hälsa denna utvidgning af Iduns innehåll, och redaktionen skall å sin sida sträfva att med sakkunnigas bistånd göra Hjälpredans råd och rön så praktiska, att de bli till effektiv nytta för hem och hushåll.

SIGNE HEBBES MEMOARER

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af

HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

Björnstjerne Björnson svarade en gång då någon sade om Signe Hebbe: Hon är en stor konstnärinna. "Ja, det er hun, men hun er ogsaa saa meget andet." — Det är allt detta "andet", som gör Signe Hebbes minnen så mångskiftande. Intet mänskligt har varit henne främmande, för alla dess toner har hon haft ett lika känsligt öra som för musikens och för de äkta af dem lika mycken kärlek. — Den intressanta memoarsamlingen, utformad af Hildur Dixelius-Brettner's liffulla penna, kommer jämväl att illustreras med porträtt och teckningar, de sistnämnda utförda af Signe Hebbe själf.

EN LYSANDE MEDARBETARSTAB I IDUN UNDER 1918.

Axel Ahlman,	Hj. Lundgren,
Fanny Alving,	Otto Lundh,
Ode Balten,	Ernst Lundquist,
Knut Barr,	Artur Möller,
Henning Berger,	Johan Nordling,
Bo Bergman,	Ludvig Nordström,
Thore Blanche,	Erik Norling,
Carl-August Bolander,	Fredrik Nycander,
Synnöve Carlbom,	Gunhild Palmær,
Gustaf Collijn,	Maria Rieck-Müller,
Sigurd Daht'öf,	Atgot Ruhe,
Ernst Didring,	Sigfrid Siwertz,
Hildur Dixelius-Brettner,	Ejnar Smith,
Anders Eje,	Marika Stjernstedt,
Anna Lenah Elgström,	Hedvig Svedenborg,
Teresia Eurén,	Carl Svenson-Granar,
Daniel Fallström,	E. N. Söderberg,
Marie Louise Gagner,	Hjalmar Söderberg,
Albert Henning,	Mildred Thorburn-Busck,
E. Walter Hülpfers,	Gustaf Ullman,
Ellen Key,	Anna Wahlenberg,
Elisabeth Kuylenstierna-Wenster,	Richard Vallner,
Selma Lagerlöf,	Fredrik Vetterlund,
John Landquist,	Elin Wägner,
Carl G. Laurin,	Hasse Zetterström,
David Linde,	Hugo Öberg,
	m. fl.

DE ALLMÄNNYTTIGA OCH NÖJESAFDELNINGARNA

såsom Iduns köksalmanacka, redigerad af Elisabeth Östman-Sundstrand, Afdelningen för skönhetsvård, redigerad af Kerstin Wenström, Iduns Schackspalt, redigerad af G. S. Nyberg, Tidsfördrif och Frågor och svar komma fortfarande att inflyta i spalterna. Detsamma blir förhållandet med Iduns modeafdelning, där illustrerade och sakrikt hållna modekäsrier, författade af fru Hilda Sachs, skola inflyta.

IDUNS JULNUMMER

utgifves äfven under 1918 och blir som sina föregångare en fin litterär och rikt illustrerad publikation, omfattande idel svensk berättarkonst och lyrik. Med anledning af att i november 1918 femtio år förflutit sedan August Blanches död skall i julnumret meddelas en längre illustrerad skildring:

August Blanche och hans Malmgård af Thore Blanche,

hvilken teckning ur ett förgånget stockholmslif såväl genom själva ämnets popularitet som genom den intima behandlingen gifvetvis kommer att än mer öka publikationens värde. Julnumret, hvars pris blir minst 1:50, tillfaller alla prenumeranter på Iduns upplaga A och C, se nedan.

VÅRT RIKE.

Roman af JOHAN BOJER.

Med detta ypperliga skönlitterära arbete af en af Norges ursprungligaste författare, till hvilket vi förvärfvat oss auktorisation, inledes vårt Romanbibliotek för 1918. Det är en samhällsroman med motiv ur norskt nutidslif, och teckningen af människor och natur är gjord med en mästareshand.

TIDENS BRÄNNANDE FRÅGOR,

som äga sammanhang med den svenska kvinnans och de svenska hemmens intessen, skola alltfört bli föremål för ledande artiklar af de mest sakkunniga pennor, och hvad

DEN ILLUSTRERADE DAGSKRÖNIKAN

beträffar, ämnar tidningen ägna densamma all uppmärksamhet, dock med uteslutande af sådant, som vi tro faller utom vår publik's intressesfär.

TILL FÖLJD

af de på alla områden oerhördt stegrade omkostnaderna för tidningens framställning, särskildt med hänsyn till papperet, tryckningen och klichéerna, äro prisen för Iduns olika upplagor tillsvidare sålunda fixerade:

Idun, uppl. A. med julnummer: Helt år 10: 50.
1:sta halfåret 5:20, 2:dra halfåret 5:80, ett kvartal 2:60, 4:de kvartalet 3:25.

Idun, uppl. B. utan julnummer:
Helt år 10:— Halft år 5:20 Kvarts år 2:60
Idun, uppl. C. Praktupplagan, med julnummer:
Helt år 14:— Halft år 7:25 Kvarts år 3:75

Lösnummerpris tillsvidare 20 öre.

"Djävulsdriften." ❀ Af Carl Svenson-Graner.

DIREKTÖR FROMELL, FÖRSTE VIOLINIST i hofkapellet, kom en tidig vårdag till det ländliga pensionatet på höglandet, där han skulle vistas en tid för att hvila upp sina nerver. Från pensionatet och till närmaste järnvägsstation var det ungefär en mil, hvilken väg man måste färdas med skjuts. Denna tanke hade redan från början, då direktören underhandlade om inackordering, fyllt honom med fasa, ty han hade endast en gång förut i hela sitt lif åkt efter skjuts. Och den gången hade det gått i sken.

Men hur mycket han än fruktade den där resan efter häst, så måste han likväl till slut bestämma sig för detta pensionat. Priset på inackordering var billigt och dessutom hade läkaren ordinerat luften på höglandet som särdeles lämplig för direktörens sönderfilade nerver.

Man hade gett Ringen två gånger på Operan den säsongen. Då direktören en gång under sin vistelse vid pensionatet talade med Stella Edman härom, så drog han upp läpparna, så länderna blottades, till ett halft barnsligt, halft ömkligt leende. Ofta när han kände sig besvärad af en eller annan anledning, kom det draget igen i hans ansikte.

— Äh, hvad repetitioner det var, sade han. Dagen i ända — och så den ordinarie föreställningen om kvällen. Och gästspel och alterneringar och nya repetitioner! Det är Ringen, som knäckt mig.

Så kom då direktör Fromell en dag med skjutsen till pensionatet. Hela hans lilla tunna gestalt med det blonda sparsamma helskäget, den fula näsan, de blå barnsliga ögonen, uttryckte den djupaste förfäran, då han steg af vagnen. Han darrade i hela kroppen och första dagen måste han tillbringa i sängen för att lugna sig efter den häftiga sinnesrörelsen. Och då han nästa dag kom ned till måltiderna, talade han ej om något annat än om resan från stationen, hur hästen hade skyggat, hur vagnen hållit på att välta och att det varit nära att ta i sken flere gånger.

Men så småningom lade sig emellertid hans förskräckelse och han upptäckte nu, att det fanns andra gäster än han på pensionatet. Det var förutom stamtruppen, som bodde där året om, en ung, kvinnlig telegrafist, Stella Edman.

Det var just vid hennes bord, som direktören till sin olycka blifvit placerad. Och en dag då han troskyldigt lyfte sina ögon mot hennes, darrade det häftigt till i hans hjärta. Det kändes, som om han snabbt fått en kula där, en bulnande sveda, som skänkte både vållust och smärta. Och ändå hade intet annat händt än att Stella gaf honom ett af sina snabba, ömma ögonkast.

Stella Edman var inte vacker, men hon hade likafullt ett utprägladt karltycke. Blekt blond var hon, smärt, nästan mager i figuren och med ett par blå ögon, som kisade i det svagt fräkniga ansiktet. Hon hade ett sätt att se på män, som brukade ta dem alldeles ofelbart. Med hufvudet litet på sned, med halft slutna ögon, som blänkte likt milda, blå klingor, såg hon på dem. Och denna lilla specialitet behöfde hon nu bara en enda gång bruka mot direktören för att få honom på knä.

Stella hade semester och njöt den i lugn och ro på landet, glad öfver att en tid slippa från sitt nervösa arbete. Men hon hade fråkigt, ty det var ondt om herrar på pensio-

natet, och en stilla flirt hörde till hennes välbefinnande under semestern.

Så kom Fromell. Först tyckte hon, att han var för nervös och löjligt originell att slösa sitt krut på, men i brist på andra beslöt hon efter ett par dagars betänketid att ta honom till nåder. Det var ju synd om honom — ändå! Och så var han ju nära på konsnär. Något utbyte kunde han alltid ge och någon liten gloria kunde det alltid målas omkring hans hufvud, då hon kom hem igen och kamraterna frågade, hurudan semestern hade varit.

Det rann en stilla å genom den trakt, där pensionatet låg och en af gästernas mest omtlyckta förströelser var att då och då företaga en båttur. Stella utsåg nu Fromell till sin kavaljer på dessa turer. Han drog sig först härför, ty han var ovan att sköta årona, men Stella insnärjde honom i så mycken ömhet, att han snart måste ge efter. Men många lidanden och mycken förskräckelse fick han utstå under dessa turer. Stella var glad och uppsluppen som en skolpojke, som fått ferie. Ibland vaggade hon af och an med båten, så att den höll på att välta. Fromell figgde och bad, att hon för all del skulle låta bli. Han drunknade, sade han, om han föll i vattnet, för simma hade han aldrig lärt. Stella skrattade högljudt.

— Det skulle vara skojigt se direktören plumsa omkring i vattnet, tyckte hon.

Men när det inte var roligt med vagnningen längre, så bröt hon af en kvist från träden och stänkte vatten på sin kavaljer, som bara fålmodigt torkade det af sig. Hon gnabbades med honom, hon skojade med honom. Och Fromell visste rakt inte, hur han skulle bete sig. Han hade aldrig kunnat behärska kvinnorna. Han fruktade dem, då han anade, att de skulle tillfoga honom stora lidanden, om han närmade sig dem. Han var af en allvarlig natur och han hade haft en sorglig barndom. Och nu voro dessutom hans nerver söndertrasade af Nibelungenringen.

Han föresatte sig ofta att hålla sig på sitt rum och ej följa med Stella, då hon kom och ville ha honom med ut på roddturerna. Men när hon så kom och bad honom, i det hon kisade mot honom med sina ljusblå ögon, så var det stort omöjligt för honom att låta bli.

Fromell drömde också om att få biktta sig helt och hållet för Stella. Det var så mycket mörkt och särigt i hans natur. Nog skulle hon vilja lyssna, om han började att tala med henne om det. Ofta då han hade lagt sig till hvila om kvällarna, faniserade han om ljufheten i detta närmande. Vid nästa roddtur skulle den bikten äga rum. Då han kom till det eller det stället — han såg det så tydligt framför sig i halfslummern — så skulle han börja att tala om detta. Men han kom aldrig därtill. Stella gaf honom alls inget tillfälle. Just när de voro vid det ställe, som han hade tänkt sig, skrattade hon åt honom som bäst. Aldrig fick han ge röst åt sitt onda, Fromell.

Hvad han ville säga, det var, att han var född på fel sida i lifvet. Hans mor var en fattig sömmerska och far hade han aldrig känt någon. Fattigdom och svält hade varit dagliga gäster från hans barndom. Han mindes bara en gång, att hans mor sökt smeka honom. Det var efter en liten uppvisning, där han hade spelat fiol offentligt för första gången. Han var bara ett barn vid

den tiden. Publiken hade jublat emot honom och då han kom hem och lämnade modern sitt första honorar, trefvade hon med sina kalla sönderstuckna händer i hans ansikte. Han hade ryst tillbaka för denna smekning och gick sin väg för att i hemlighet tänka genom, hvad som hade händt honom. Det var en grå passionshistoria hela hans lif. Aldrig hade han vågat drömma om det öfverflöd, som var en kvinnas kärlek.

Så hade han efter moderns död dragit sig fram, ensam i en stor stad. Hvad han förtjänade reducerades genom amorteringar på skulder från hans studietid vid akademien. Snart var han femtio år och han hade knappt en enda varm och ljus stund i hela sitt lif att erinna sig.

Stella Edman dref den grymma leken vidare med Fromell. Snart tröttnade hon emellertid på roddturerna, då direktören med allt större jämnmod började uthärda alla hennes ansträngningar att på detta sätt förskrämma honom. Då fann hon på ett annat medel, musiken.

Stella var musikalisk på det sätt, som unga flickor ofta äro det. Hon kunde med en viss färdighet spela den ena valsen, steppen, marschen efter den andra. Det var isynnerhet ett stycke som hon tyckte om, en vals "Quand l'amour fleurit" och nu skulle hon nödvändigt ha direktören att spela den, medan Stella ackompanjerade.

Det var till att börja med svårt att få honom att ta fram sin fiol, som han hade mycket ordenligt förvarad. Men Stella gaf sig inte. Hon använde hela sin öfvertalningskonst och sina ögon, hvarför direktören efter några dagars fruktlöst motstånd måste lofva att spela valsen.

Stella satt med stora nyfikna ögon i salongen, där pianot stod, då Fromell kom in med sin fiol. Försiktigt satte han den svarta lådan på bordet, saktast läste han upp den och vecklade bort en duk, hvari han hade instrumentet förvaradt. Så tog han fram stråken, hartsade den och började därefter att pröfva tonen.

Under tiden hade Stella kommit fram till honom. Först lekte hon med nyckeln på fiollådan, i det hon läste och öppnade ideligen. Så tog hon fatt i duken, som legat om fiolen och draperade den kring halsen på sig. Därpå kastade hon duken och började att trefva på fiolen med sina nervösa fingrar.

Ett uttryck af stark irritation visade sig i Fromells ansikte. Han tyckte, att han hatade henne för den lekfulla likgiltighet, hvarmed hon handskades med dessa ting, som voro honom så blodigt dyrbara och hvars värde hon ej alls förstod. Men då han var färdig att bryta ut mot henne och hålla henne tillbaka, så riktade hon mot honom sin oskyldiga violblick med den påföljd, att han blindt måste underkasta sig hennes tyranni.

Så skulle då valsen börja. Och nu hade Fromell att utstå en alldeles ny tortyr. Stella ackompanjerade groft och ointelligent. Hon föll in för fort i vissa passager, höll inte ut i en paus, hela hennes spel var en pina för en människa med musikalisk kultur. Men själf var hon så säker, ty hon visste med sig, att hon förut många gånger ackompanjerat denna sak till full belåtenhet, så hon kunde då ej alls förstå direktörens anmärkningar. Ja, hon blef nästan litet stött på honom, ty han behandlade henne öfverlägset nu vid

Pröfva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Praktkatalog gratis
och franco.

Stockholm och Göteborg.

En lustresa

SIN FÖRSTA FLYGFÄRD MINNS MAN UNgefär som man minns sin studentexamen, eller som ens föräldrar minns lillans första tand — det hvilat samma stämning af berusning öfver alla tre företeelserna. Atminstone har jag bland de dagar, som jag af en eller annan anledning funnit värda att i tacksamt minne bevaras, reserverat ett särskildt litet heligt rum åt lördagen den 24 november 1917, när jag — efter Svenska Aero-nautiska sällskapets välvilliga förmedling — hade den oskattbara förmånen att i ett af svenska flot-tans spritt språngande nya hydroflygplan, fördt af Sveriges främste marinflygare, kapten Carl Gustaf Krokstedt, göra en luftfärd på närmare 1½ timme, i strålände väder och till största delen på den icke föraktliga höjden af 2,200 meter öfver hafsytan.

Var du inte rädd? — fick du inte svindel? — frös du inte? — tänk, att din pappa och mamma tordes släppa i väg dig! — så har det låtit hvar eviga dag i mina öron efter denna resa, en af de angenämaste jag gjort i hela mitt lif. Samtliga frågor peka hän på det bedröfligt tillbaka-blifna tillstånd, i hvilket vårt svenska flygväsen ännu befinner sig, och som ger anledning till så pass mycket intresse för en privatpersons lilla luftfärd i luften en vacker novembermorgon. Men det kommer väl, skola vi hoppas, en tid, när förhållandena bli annorlunda.

Frågorna — de ofvanstående — äro lätta att besvara. Jag var inte rädd, inte det bittersta, och de mina inte heller, ty någon ängslan inge sannoligen ej dessa nya, solida flygplan med sin eleganta, smäckra byggnad. Väl ombonad tar man plats i det bekväma sittrummet, som i en säkerligen ej så aflägsen framtid kommer att ha

Medarbetaren i Svenska Dagbladet fröken Märtha Lindqvist, som nyligen flög öfver Stockholm med marinflygaren, kapten C. G. Krokstedt.

utvidgats till en hel liten hytt, öfvertäckt, med rum för flere personer, med värmeledning, elektriskt ljus o. s. v. Man har godt svängrum, föraren kan man meddela sig med, om man dunkar honom i ryggen, så att han för ett ögonblick stoppar motorn, och ett skrifbord har man framför sig, så att man kan få tillfälle att utgjuta sina känslor, om de skulle bli en öfvermåktiga.

ofvan molnen.

Svindel kände jag ej en ansats till, och det-samma vittna ju alla som varit med om att flyga. Hvad det beror på, vet inte jag, men säkert är, att vi stodo på näsan öfver Stockholms stad, så att jag saft lutad öfver den, som man sitter öfver en karta på ett bord, utan att jag förnam något annat än ett ogement nöje och en brinnande önskan, att det skulle räcka länge. Det gjorde det nu inte, ty just då höll Krokstedt på att prakti-sera oss ned till jorden i en sirlig spiral, som slutade med, att vi om en liten stund togo törn mot vattenytan utanför Blockhusudden och efter tre minuter landade vid galärvarvet efter en den ljufligaste färd halfvägs inåt Mälaren och tillbaka i en sydlig bäge öfver Södertälje och Södertörn samt en stunds kretsande öfver Stock-holm, hvarunder vi kunde se ända bort mot Griss-lehamn och Öregrund i den klara luften.

Om jag frös — jo litet där högst uppe, just medan jag saft och beundrade solstrålarnas lek på en bländhvit molnbank i djupet under oss. Men där uppe var det väl en 15, 18 graders kyla och så blåsten till! Man skall klä sig väl till en flygfärd och ej taga exempel af kapten Krok-stedt, som är ett under af härdning och denna gång, så vidt jag minns, endast var skrudad i flygrock och flyghjälm såsom extra och för till-fället påkallade attribut.

Det är en olycka, som visst i regel följer med den första flygturen. Den kallas flygflugan och yttar sig i en sjuklig lust att få flyga mera. Jag lär ej ha undgått den, säger man.

Det är väl ingen som har ett hydroflygplan till salu för hyggligt pris?

QUELQU'UNE.

piano, tyckte hon. Han blef med ens som en helt annan människa, sträng och mästrande. Då hon på ett ställe upprepade gånger slog an ett falskt ackord, tog han hårdt i hennes ena hand och safte fingrarna på de rätta tangenterna.

Stella såg på direktören med en förvånad min. Det här var då inte alls roligt. Och det blef inte heller många musikaliska rendez-vous. Det var också en annan händelse, som bidrog härtill. Stella fick annat att fundera på. Det kom nämligen en ny gäst till pensionatet, en postexpeditör, som hette Brandin.

Det var också annat till karl, notarien, än Fromell, tyckte Stella. Brandin var storsvakt och hade ett manligt utseende. Han förekom alltid i blå cheviot, dubbelknäppt kavaj, kulört skjorta och bruna Sveciakängor. Stella tyckte, att det var något af säkerhet och stil öfver honom. Hvad säkerheten beträffar, så hade han lärt sig den under en mångårig hotellinackordering i den lilla stad, där han hade sin tjänstgöring. Ingen enda af uppas-serskorna hade i längden kunnat motstå hans ljusiga fysiologi. Han var skär i ansiktet, hade en mörk, kortklippt mustasch och ett tjockt ymnigt hår, där man kunde räkna änderna efter kammen.

Stella vände sig nu häftigt från flirten med Fromell till en allvarigare attack mot Brandin. Det var han, som på promenaderna fick bära hennes parasoll, det var han som fick sköta årorna, då hon ville ut och ro ett slag på ån och det var honom, som hon hädan-efter ackompanjerade i salongen. Ty nota-rien var till Fromells fasa amatörsångare och en föga nödbedd sådan. Han sjöng gärna — äfven utan anmodan — de sentimentala visor eller burleskt uppslupna kupletter, som voro på modet.

Fromell led en förfärlig pina genom Stel-las trolöshet. Han hade några korta stun-der fått luta sig mot henne och känna den

ljufva doften af ett ungt, kvinnligt väsen. En sekund hade han fått andas ut efter sitt lufs-långa elände. Och så kom nu Brandin och slog honom ur brädet utan den minsta an-strängning.

Första gången som Stella och Brandin gifvo sig ut på ån, så ville Fromell knap-past tro, att detta förräderi var möjligt. Så okunnig var han i kärlekens abc. Han var inte inne, när de gifvo sig i väg, men när han kom hem och fick höra talas om det, så gaf han sig hufvudstupa i väg, springande efter ån, öfver sankar mader, där han sjönk ned öfver skorna i gyllja och dy, genom fåta busksnår, som piskade honom i ansiktet, på den väg, som man brukade taga under båt-urerna.

Stulligen kom han trött, smutsig och flämtande till den plats, där båten gled fram.

Men Stella kastade endast en oförstående blick på honom och sade:

— Så direktören ser ut. Och ge sig i väg och springa så, när man inte är van vid det. Sådant är inte alls bra för nerverna.

Brandin bevärdigade honom bara med en öfverlägsen blick och ett kort kluckande skraff. Han hade hållit ett ögonblick med båten, medan man gjorde upp med Fromell. Så lät han båten glida vidare in i de gröna, förtroliga skuggorna, ty träden stodo här så låta på båda sidor om ån. Men Fromell stod ensam kvar på stranden, alldeles utfröttad efter den häftiga språngmarschen och djupt olycklig, ty han förstod på Stellas min, att han hade begått någon stor dumhet.

Från den stunden var Fromell alldeles en-sam igen. Han höll sig nu mest inne på sitt rum och man hörde honom då och då öfva på sin fiol. Men det lät så egendomligt. Det var hvarken melodi eller sammanhang i det som han spelade. Det hördes, som om de klagande tonerna kommit oförmedladt ur hans innersta och som om han ej hade haft kraft nog att forma om dem till musik.

En dag fick Fromell besök af en organist från ett närbeläget samhälle, där det skulle bli en konsert för välgörande ändamål. Organisten hade öfvat in en liten kör, själf skulle han bidra med orgelmusik och nu ville han be Fromell att medverka vid kon-serten. I hela trakten hade man hört talas om direktörens mästerskap på fiol, sade han. Och det skulle helt säkert skänka stor an-slutning till konserten, om Fromell ville med-verka.

Men Fromell som i alla andra saker alltid var obeslutsam, sade omedelbart nej härtill och organisten fick återvända med oförrät-tadt ärende.

På pensionatet hade man emellertid ge-nast reda på, hvad som förefallit och man valde Stella till att söka öfvertala Fromell att uppträda vid konserten, då alla önskade få höra honom spela. Och Stella var ge-nast villig att utföra uppdraget — och detta af flere skäl. Dels hade Brandin de se-naste dagarna visat sig påfallande ovillig mot promenader med parasoll och inte ville han heller sköta årorna vid roddturerna. Han uppvaktade i stället en ung dam, Ester Åström, som nyligen kommit till pensionatet för att lära sig hushåll. Vårdinnan hade i förväg vetat att meddela om henne, att hon var mycket förmögen och då hon nu dess-utom ville lära sig hushåll, så var det inte svårt att gissa, hvad hon hade i tankarna. Men det var också för sitt eget nöjes skull, som Stella åtog sig detta uppdrag. Ty hon hade fortfarande samma lust att söka tvinga Fromell, den snälle, beskedlige Fromell, till handlingar och viljeytringar, som han ryg-gade tillbaka för. Det var något af komik i hans kval och kanske var det den åtbörden, som hon hade en sådan lust att se.

Så gick hon då till anfall mot Fromell af alla krafter. Och det behöfdes endast en enda dags arbete, så var allt sig likt som förut. Fromell bar åter parasollen vid Stellas

promenader och roddturerna hade börjat igen med båt-vagningar och vattenstänkande. Fromell var fagen till nåder igen, men så hade han också måst lofva att spela vid konserten.

Och när han nu bara lofvat, så blef han med ens så häftigt intresserad för denna konsert, men han förstod inte, att det var Stellas solsken, som kom hans fjärlspsyke att åter blindt kasta sig mot den farliga lågan.

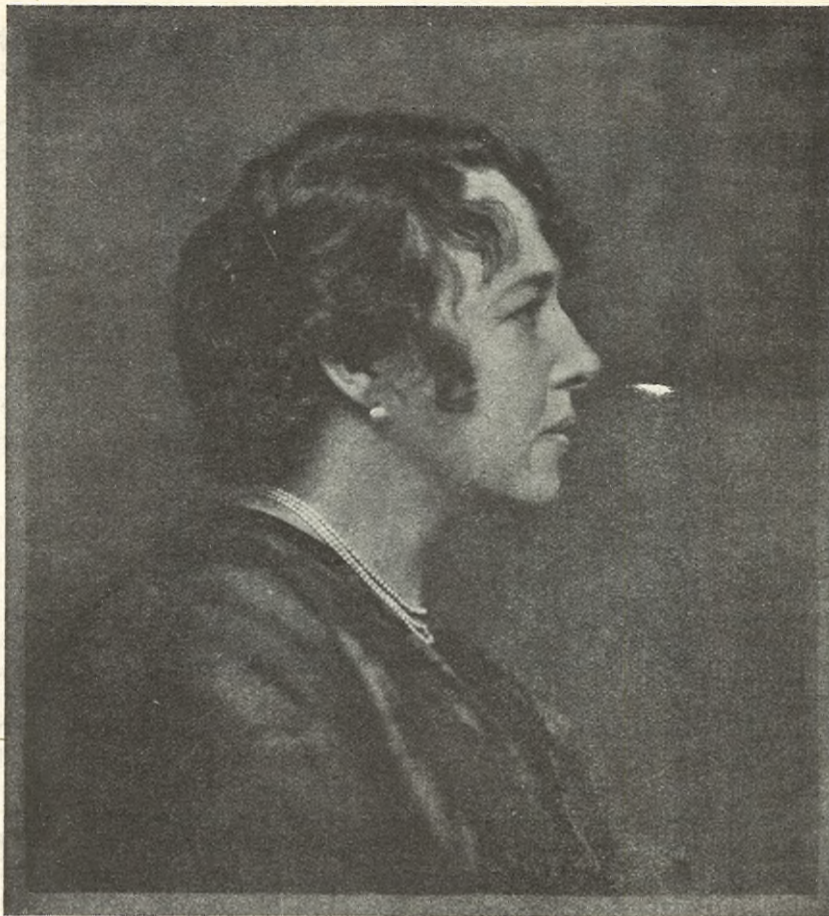
Hvarje dag talade han om konserten på sitt ifriga sätt.

— Han skulle spela Djävulsdrillen af Tartini. Det var ett storartadt stycke. Kände man inte till det? Ah! Det trängde genom mäg och ben, när det utfördes på det rätta sättet. Men det var också under ett förfärande tryck, som det hade skapats. Han hade haft en svår och slitande kamp för konsten, Tartini. Han skref sonat efter sonat, men han kunde ej i någon enda få in hela uttrycket af sin lågande passion. Fattig var han. Ensam var han. Så gick han en afton till sängs, uttrött af sitt fruktlösa arbete. Han föll i sömn.

Då kom det, som han väntat på. Han drömde, att djävulen själf tryckte fiolen till hans bröst, tog fatt i hans arm och förde stråken öfver strängarna. Musiken flöt som eld genom rummet och hela den nattliga stillheten fylldes af denna glödande musik. Då brusto alla dammar, som hållit kraften fången, ingifvelsen kom så frisk och omedelbar öfver honom och den fick utan något tvång sitt fulla, lödiga uttryck. Då han vaknade skyndade han sig att teckna ned det, som han hade drömt — och så kom Djävulsdrillen till, som hade fört hans namn till eftervärlden.

Förresten hade Fromell spelat den vid en uppvisning, då han gick ut från akademien. Han hade gripit publiken så starkt den gången och hans anställning vid hofkapellet kom som en omedelbar följd af denna framgång. En sekund hade han sett de gyllene portarna till lifvets förlofvade land öppnas för sig. Men de hade hastigt stängts igen. Han hade aldrig kunnat förmå sig att spela det där stycket igen, men nu ville han, lycksalig öfver Stellas ömhet, likväl våga försök.

Ibland hörde man Fromell uppe på sitt rum öfva på stycket. Det flöt i de första satserna fram med den största säkerhet, men när han kom längre fram i stycket, där drillen tonar fram med fasa och ljusning, så var det, som om han ej förmådde mer. Det blef endast ett virrvarr af

SKÅDESPELERSKAN FRU GERDA LUNDEQUIST-DAHLSTRÖM, som i dagarna erhållit medaljen Liferis et artibus, Efter fotografvyr i "Konstnärsportätt" af Henry Buerger Goodwin.

toner, som kämpade mot hvarandra, tills det hela upplöstes och man hörde Fromell förargad kasta från sig instrumentet. Om en stund böjrade han dock tålmodigt på nytt — men med samma resultat som förut.

Ett par dagar innan konserten skulle äga rum fick fröken Åström, hushållsfröken, hastigt bud, att hon måste resa hem, då en nära anhörig blifvit hastigt sjuk. Nu var det alltid brukligt, då en gäst lämnade pensionatet, att de öfriga gästerna, så många som fingo rum i vagnen, följde med till stationen.

Stella visste på förhand, att det skulle komma en vanlig vagn med plats för fyra personer och hon disponerade genast utrymmet. Brandin ville förstås med, men hon föresatte sig att hindra det. Fröken Åström och körpojken, det var två personer, hon själf tre och som fjärde man beslöt hon sig

för att medföra direktör Fromell.

Men direktören visade sig mot denna öfvertalning mera hårdnackad än någonsin förut. Mycket, som hon förut hade sökt öfvertala honom till, men som han hyste motvilja mot, hade hon dock till sist förmått honom att utföra. Men befrärfande resan till stationen, så kämpade han mot med händer och fötter. Han hade en panisk förskräckelse för att åka efter häst. Slutligen gick Stella från honom, då han inte ville ge med sig. Men hon hade en så stolt hållning och såg så sårad ut, att Fromell kände sig djupt bedröfvad öfver sin omedgörlighet.

Men den svage drages alltjämt dit, där det svåra profvet och den bittra förödmjukelsen väntar honom och så infann sig också Fromell i god tid ute på planen, där den väntande skjutsen stod. Fröken Åström och Stella hade redan placerat sig i vagnen och den vänliga värdinnan på pensionatet, som ville göra något för Brandin, som hon fann vara "en utmärkt hyggelig karl", inföll: — Men det är ju en plats ledig till.

Bredvid vagnen stodo både Fromell och Brandin. Hästen ryckte redan i tyglarna och ville i väg. Och i ifvern och brådskan skyndade Stella att gifva direktören en så smältande blick, att han tyckte den öfvervann allt, till och med hans fasa för att åka efter häst. Han kastade sig således häftigt upp i vagnen vid Stellas sida.

Hästen satte genast i väg med god fart. De som stannade kvar beredde sig att vinka, men brusto i nästa ögonblick ut i häftigt skratt. Fromell som satt jämte Stella i baksätet, hade förskräckt gripit fast i ryggstödet till framsätet och nu guppade han upp och ned som en ryttare i sin sadel.

Och samma förskräckelse höll honom fast hela resan både till och från stationen. Stella kunde ibland mildra den något, men då hästen ryckte till för något eller satte i traf efter den långsamma färden uppför en backe — vips blef Fromell alldes vild af ångest.

Då de slutligen kommo hem och stego af vagnen, blef han sig först själf igen. Han såg bedjande på Stella, men hon bevärdigade honom knappast med en blick utan gick in på sitt rum med en stolt hållning.

Det blef en sömlös natt för Fromell. Vid frukosten såg han yttermera, att han var ur spelet för andra gången, trots sitt oerhörda offer att följa med till stationen. Stella hade endast ögon för Brandin, som nådigast upptog hennes hyllning.

Interiör från drottningens systuga i Kgl. slottet. — E. Holmén foto.

Spalten om böckerna.

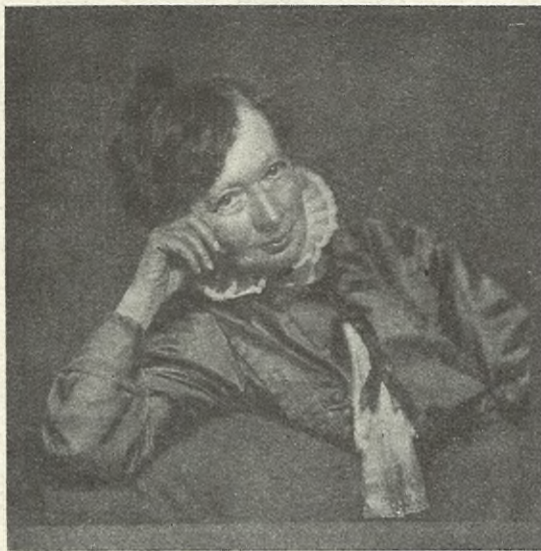
Tyngdens ande och Befrielsens.

ANNA LENA ELGSTRÖM HAR NÅGONSTADES i sin produktion talat om den nu levande generationens ångestfulla förkänsla af det väntande olycksödet, långt innan världskriget bröt ut.

Denna dunkla aningsfulla skräck har varit gömd i fru Elgströms eget författarskap. Den förtätades till gestalterna i "Gäster och främlingar" och "Fattigfolk". I de allra yttersta värld, där det alltid var krig, med människooffer, osäkerhet och lidande, där stego då samma rop och frågor mot himlen som nu stiga från hela jorden. Där kräde man besked om meningen med alla kval, all onyttig möda, all besvikelse. Där riktade människan sina blickar bortom det glädjelösa, meningslösa lifvet och ställde sina omlösta fordringar på evigheten. Och där vann hon i slutlig insikt om lifvets intighet en viss kylig jämvikt utan hopp och ångest, där hände stundom att själen i extas löste sig från och besegrade sin smärta.

Hvad som nu hänt är egentligen att de yttersta värld nu blifvit allas värld, att lifvet för ett oändligt större antal människor nu ter sig lika naket och bittert. Därför är Anna Lenah Elgström — i motsats exempelvis till Marika Stjernstedt, som genom kriget fått ett nytt patos — i grunden oförändrad i sin tankegång och sitt sätt att se.

Det nya i "Mödrar" är en polemisk ton, en vilja att röja och resa nytt som hittills icke ingått i den heroiskt pessimistiska läggningen af hennes författarskap. Hennes nya arbete är därför en tendensbok, och det är medlidandet som förvällat detta. När människan, likt hufvudperso-

Fru Hilma Angered Strandberg.
Efter fotografavtryk i "Konstnärporträt" af Henry Buerger Goodwin.

nen i inledningsnovellen "Hennes lära" hunnit negativitetens yttersta gräns, då lifvet tyckes henne ett kaos, en elak dröm, då hon bekänner sin vanmakt och okunnighet och slutar med att säga att det enda man säkert vet är att man "måste vara så snäll som möjligt" — då stiger aktiviteten upp ur "medkänslan, ömheten för kamraterna på den hårda vägen". Man vill påverka, vädja, hjälpa i trots af all logik.

I Anna Lenah Elgströms bok ligger denna motsägelse gömd. Den helhet i stämningen, som var

så suggestiv i hennes förra böcker, är därmed bruten. Det är ett konstnärsskapets offer om man så vill i ett syftes tjänst.

Inga intressen äro under detta krig och för öfrigt i det moderna samhället så negligerade som mödrarnas och barnens. Det är i trots mot den officiella sanningen och mot den åskådning, hvilken nu regerar världen, som Anna Lenah Elgström framför sina exklusivt kvinnliga synpunkter. Motsatsställningen blir för henne: lifvets enkla verklighet mot teorier och fraser, kärleken mot makten, det enskilda ödet i motsats till statsnyttan.

Ständigt återkommer detta motsatsförhållande. I *Spökbarnen*, en novell, som trots underskriften "en sann historia" snarast bör betraktas som symbolisk, är de fattiga tyska hustrurnas våldsamma olust inför den fosterländska plikten att under nuvarande beklämmande förhållanden föda krigsbarn till världen ställd emot människens disciplin, som sträcker sig ända till familjelifvets intimaste område.

Lady Tiffany och verkligheten är byggd på kontrastverkan mellan Londonsocietets ytliga och snobbiga krigsfanatism och tragiken vid fronten, hvars bittraste tillsats är den, att krigaren inte kan fasthålla tidningsskrifvarnas officiella åsikter hvarken om sitt eget land eller fiendens utan måste dö med tvifvel på det han dog för.

Bara en människa ställer också de levande, lågande människorna mot de kalla, dogmatiska. Här är det fredsifvaren quand même som kämpar till blods emot det slag af pacifister,

Fromell endast svalde och åt. Han kände sig alldeles genomskakad af åkturen och en vanvetlig fröjlighet tog åter fatt i honom.

Strax efter frukosten gick han upp på sitt rum och föresatte sig att hvila och ej bry sig ett dugg om, hvad de andra företogo sig.

Men då han om en stund hörde Stellas och notariens steg därnere på gården, så kunde han ej behärska sig utan skyndade till fönstret, genom hvars gardin han betraktade dem. De voro på väg ut på promenad. När de kommo till porten, räckte Stella sin parasoll till Brandin och han tog den villigt. Samtidigt vände hon sig hastigt om och såg mot Fromells fönster. Han ryggade tillbaka så häftigt, att gardinen rörde sig, hvilket Stella iakttog med tillfredsställelse.

Hela förmiddagen låg Fromell orörlig på sin soffa. Ett tag reste han sig upp och tog fiolen, men så lade han den tillbaka igen i sitt fodral.

Vid middagen slöt Stella in notarien i en ännu varmare cirkel än förut — men Fromell höll hon frysande utanför. Han saft bara och plockade med maten och kunde ingenting äta. Vårdinnan måste upprepade gånger uppmana honom att ta för sig.

Efter middagen saft direktören åter ensam på sitt rum. Hans öron voro på spänn. Han lyssnade efter Stella och Brandin. Nu hörde han deras röster nere på gården. Det var, som han hade tänkt. De gingo ned mot ån och notarien höll öskaret i handen.

Fromell vallade af och an i rummet. Ibland lade han sig på sängen, men nästa ögonblick var han uppe igen och gick af och an på golvet. Men öfverallt såg han Stellas ögon och hennes lilla röda mun. Han kunde inte bli kvitt den synen, fast han till slut kastade sig på sängen, borrhade sitt hufvud i örngåttet och bet som en vansinnig i det. Svartsjukans plåga rasade i hans oerfarna och alldeles värlösa hjärta.

Till sist reste han sig, fick fatt i fiolen och började spela. Men långt kom han inte, förr-

än han kastade sitt instrument. Han kunde inte spela heller, det var alldeles slut med honom.

Han skyndade ut. Det hade börjat att skymma helt lätt och kvällens svalka gaf honom lätnad. Det var en stor trädgård omkring pensionatet och han började att gå i gångarna där. Längre ned gränsade trädgården mot ån och här låg ett gammalt lusthus, där man ibland brukade dricka kaffe och ha små kräftsupper om höstkvällarna. Det lilla huset låg alldeles vid åbrädden.

Fönstren och dörrarna stodo öppna och Fromell gick in. Han sjönk ned i en stol och lutade hufvudet tillbaka.

Så skönt det var här i ensamheten. Så lugnt och så stilla. Han andades ut. Det mjuka sorlet af ån fördes in till honom. Täta träd och buskar stodo utanför och de murade sina grenar som ett hvalf för fönstren. En grön sval skymning härskade i det lilla rummet. Hans smärta domnade bort i denna stillhet, i denna lugna, främmande omgifning, där den friska, starka naturen räckte sin läkedom mot hans läppar.

Han visste knappast hur länge han suttit så, då han hörde röster och ljudet af årtag ute från ån. Nu kommo de närmare. Han vaknade helt till lif igen, då han hörde Stellas och notariens röster. Båten gled alldeles förbi lusthuset. Nu hörde han deras ord så nära. Det var, som om de talats ända in i hans öra.

— Men hvarför var fröken så uppmärksam mot honom då? Det var notarien, som talade.

— Var jag uppmärksam? hördes Stella fråga. Mot direktör Fromell? Så ni skämtar.

— Åh, ni har allt lite tycke för honom, skrattade notarien. Ni vill bara inte erkänna det.

— Tycke, kom det i förolämpad ton från Stella. Tycke — för en sådan där! Har inte notarien sett, hur han visar tänderna ibland,

då han skrattar. Han ser ut, som om han inte vore riktigt slug. Jag har tyckt, att det var synd om honom, inget annat. Hur kan en kvinna få tycke för en sådan karl?

Fromell hade först rest sig häftigt, då han hörde, hvem de talade om. Men så stod han alldeles stilla. Det var, som om de hänande orden gällt någon annan, en likgiltig, en död, som ej kunde lida af dem mer. Då båten försvunnit, lämnade han sakta lusthuset och gick upp på sitt rum.

Hans blick föll på fiolen, då han kom in. Lugnt tog han den i sin hand, skruvade åt ett par strängar och så började han att spela.

Som i ett våldsamt uppror kände han sig och likväl så lugn. Tonen fick sin fulla klang, den ena satsen följde den andra. Nu var han vid den svåra passagen, den pärlande drillen. Handen lånade sig med smidig säkerhet åt det enda rätta greppet. Tjusande och förlärande, vild och hänförande tonade drillen. Och en jublande lätthet fattade honom själf vid dessa öfvernaturliga toner.

Skymningen låg öfver trädgården. Därnere stodo Stella och Brandin, nyss hemkomna från roddturen. De lyssnade tysta, andlösa.

— Hör, hviskade Stella, nu är han vid det där stället, där han brukar att sluta.

Stella stod med tårar i ögonen. Hon hade glömt allt ondt hon sagt om Fromell.

— Åh, hviskade hon. Nu kan han sin sak. Nu är han öfver det svåra. Hvad skulle man inte vilja betala för att kunna spela som han spelar?

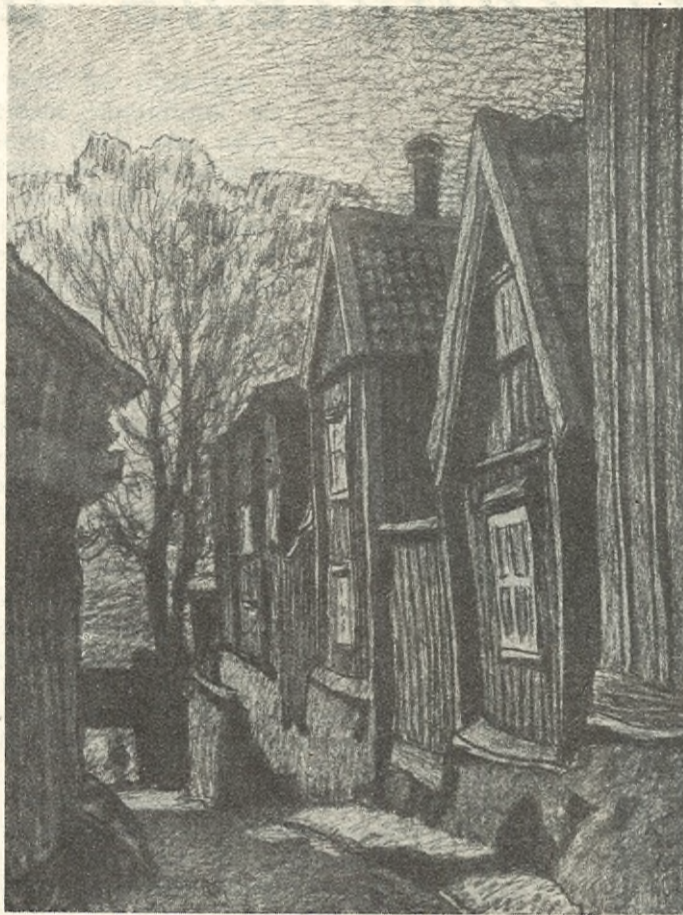
Och då hon såg på Brandin fann hon honom plötsligt så dum och obetydlig.

Den sista violintonen hördes ljuda ut i kvällen. Stella och Brandin dröjde ännu tysta kvar nedanför fönstret. Men däruppe hade Fromell sjunkit samman och tårar föllo öfver de hårdt spända strängarna på hans violin.

för hvilka tiden att handla aldrig är inne, förrän det är för sent, och för hvilka hufvudintresset ligger i de befingelser, under hvilka de vilja handla, medan de glömma den stora olycka som uppkallat dem.

Utanför krigsmotiven ligga Hennes lära, Kläderna, Barnahjärtat, Tyngdens ande. De tre första äro små slutna kontrastverk, gripande och tju-sande på en gång. Den sista är en fämligen brutal historia, en variation af temat i Spökbarnen: modern som utsläpad, andligt och kroppsligt knäckt, revolterar mot att få flera barn med en man hon inte älskar. Hon planerar en flykt från barn och familj men fångslas af en ny grossess och uppger, förtviflad, krossad af Tyngdens ande allt hopp om ett eget personligt lif. Man känner sig böjd att diskutera fallet med den olyckliga docentfrun och hemställa om det inte varit möjligt för henne att rädda eller upphjälpa situationen. Hon framställer sig som utplånad, krossad, förintad, och däraf hennes fragik, men framstår samtidigt för läsaren såsom en stark och utpräglad personlighet i sitt trots och sitt uppror, sin självständiga syn på lifvet. Att en sådan kvinna skulle bli sedd öfver axeln och betraktad som familjeträlinna af man och barn är en motsägelse. Anna Lenah Elgström har i andra saker gifvit ett starkare intryck af hvad Tyngdens ande är. Men hemligheten hvarför hon inte riktigt passar att skriva om Tyngdens ande är den, att det ju dock är Befrielsens ande hon alltid dyrkat, och människoandens slutliga trots och seger öfver sitt dunkla och bittra öde, som inspirerat hennes vackraste rader i denna bok som i de föregående. ELIN WAGNER.

FRÅGAN: SKALL JAG TAGA VARA PÅ MIN broder? kunde stå som motto på Martin Kochs hemska samhällsskildring "Guds vackra

Parti från Breda gatan på Djurgården 1917.

värld". Detta brottslingsvärldens epos är dock ej någon tendensskrift, som i bittra ord häfdar de bättre lottades skuld i sina sämre lottade medmänniskors lefnadsgång. Skildringen är tvärtom helt objektiv och den går ut på att psykologiskt förklara brottslingens föreställningsvärld, ge nyckeln till hans till synes ödesbundna handlingar. Men boken vimlar likafullt af detaljer, där händelsernas hemska prägel och skriet ur de

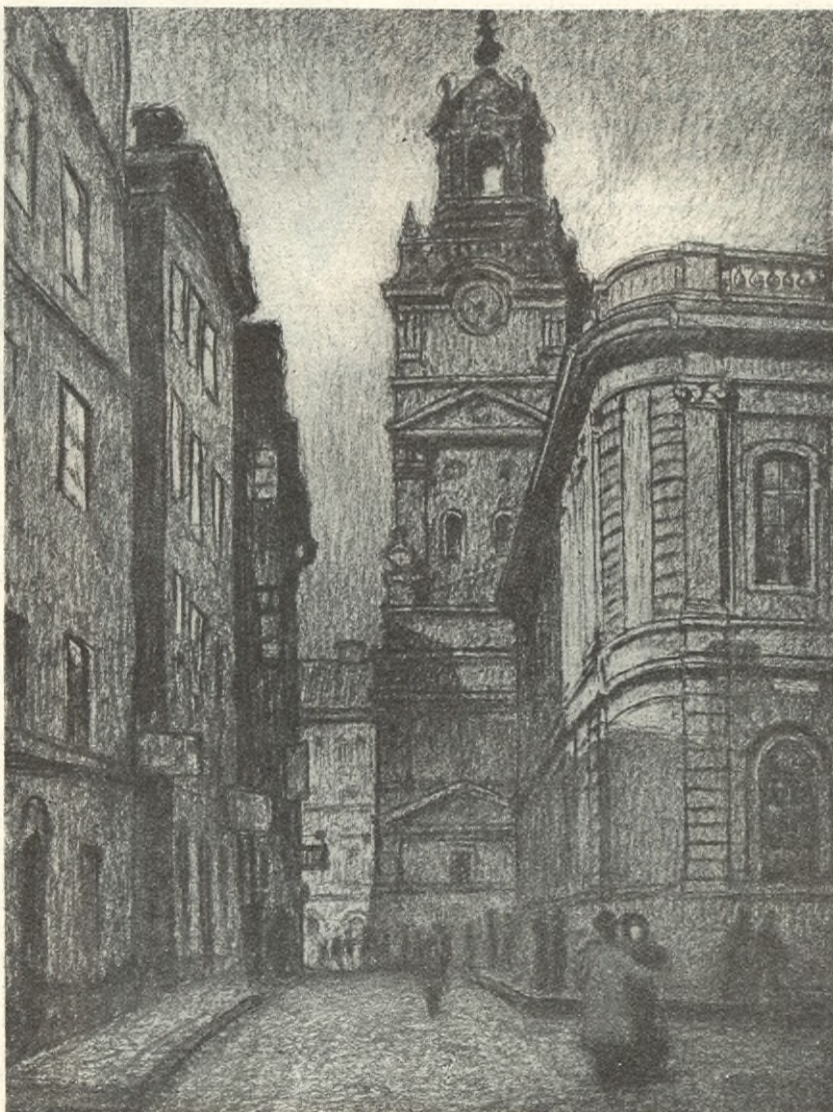
svarta, stinkande djupen ovillkorligen få en klang af förebråelse mot samhällets rättsordning och moraluppfattning.

Ur litterär synpunkt är Martin Kochs arbete värdt den allra största uppmärksamhet. Mästerverkets rang når det måhända icke, till följd af sin ofantliga bredd och en alltför omständlig utarbetning af vissa partier. Men skildraren är å andra sidan en konstnär och en människokännare som få och han besitter en stil, flödande af färg och sjudande af styrka. Han tycks äga en underbar kännedom om de sociala afgrundernas myllrande värld, tjufspråkets syntax kan han på sina fem fingrar och hans gestalter äro icke beskrifna, de lefva på bokens sidor, lefva i ett hemskt flackande ljus med alla sina lyten och laster, sina brott och sitt barnsliga oförstående beträffande det afskyvärda i sina handlingar.

Martin Koch har verkligen haft något att säga med sin bok; dess starka patos, dess djupa medkänsla ropar högt genom dagens sorl af indifferentia röster.

I höstens rikt företrädda skönlitteratur hitta vi en med öfverraskande talang debuterande författare: Adolf Johansson, hvars roman "De röda hufvudena. En vildmarks- och släkt historia", sedan ett par veckor föreligger i bokhandeln. Samme diktare har tidigare framträdt med ett häfte föga uppmärksammas lyrik; men om hans vers icke vann så många läsare, blir hans vildmarksskildring med all säkerhet en bok i åtskilliga upplagor. Obygdens, skogsdjupens primitiva människoklass och dess sammanstötning med den frambrötande kulturen erbjuder ju intet nytt som stoff. Det har behandlats förr både med och utan talang, och det är talanglösheten vi ha att tacka för, att norrlandsskildringen fortfarande bemötes ganska likgiltigt på en del håll.

(Forts. sid. 802.)

Storkyrkan och Börsen 1916. — Tyska Brunn 1917. Ur Ferdinand Bobergs "Stockholmsbilder från början af 1900-talet". Tredje serien.

“Hängifvenhetens armé.”

ANTALET AF DEM SOM OFFRA SIG I de krigförande länderna har ingen gräns, detta icke blott hvad männen beträffar. Kvinnorna ha sin oförgätliga plats att fylla, och hvem skulle icke böja sitt hufvud inför ”hängifvenhetens armé”? Så kallas den skara af sjuttio tusen fransyskor, som tjänstgöra vid fronten, lika outtröttliga som soldaterna och ofta lika osvikligt modiga.

Främst ibland dem stå de tretusen sköterskor, som äro anställda vid militärsjukhusen från krigets början. Så komma sex-tio-två tusen vårdarinnor tillhörande Röda korset, hvaraf sextusen befinna sig i militärzonen, ständigt utsatta för krigslivets alla strapaser och faror. De flesta ibland dem bära sjuksköterskans dok från den 2:dra augusti 1914, då de lämnade allt, lifsupphälle, samhällsställning, familj, för att fylla plikten mot fosterlandet.

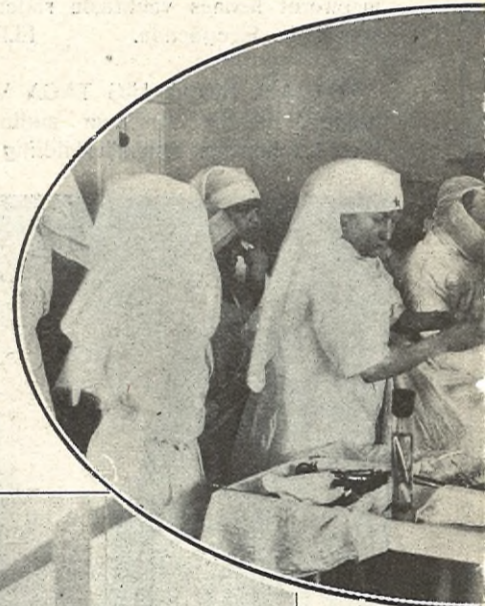
Deras kår utgör ett af de oundärligaste organen i hela krigsväsendet, och där komma fransyskornas vackraste egenskaper — själforsakelse, offervillighet och mod — på det ädlaste sätt till heders.

Det hör ju icke till sällsyntheterna att fienden anfaller fältlasaretten bakom fronten. För icke länge sedan blef det tillfälliga sjukhus, som inrättats i ett slott, särskildt utsatt för ödeläggelse. Oaktadt all den förstörelse bomberna åstadkommo, fortsatte sköterskorna lugnt sina sysslor. På ett undantag när hade de alla klädt sig i kask, och så fort förestånderskan fick se att en af systerna gick med obeläckt hufvud, räckte hon henne sin egen hjälm. Ett par minuter därefter föll hon till golvet, träffad af en bombskärfva, som så när beröfvat henne synen. Hederslegionens kors blef belöningen för hennes själfuppoffring, och lång är listan på alla de sysstrar, som dela utmärkelsen med henne.

Ojämförligt flera äro dock de, hvilka fallit offer för sin själforsakelse, aningen döden kommit genom en fiendlig kula eller till följd af sjukdom och öfveranstängning. En landsmaninna till oss svenskor, en ung fru Moeller, som var öfversköterska vid ett fältlasarett, dukade under för en smittosam sjukdom, hvilken hon ådragit sig vid vården af de sårade. Mer än tiotusen utländska vårdarinnor tjänstgöra vid fronten. Bland dessa utmärker sig en synnerligen skicklig ung skotska, som är kirurg och medlem af Hederslegionen. Hon verkar vid Scottish Women's Hospital, där all läkarevård utfövas af kvinnor. De japanska sköterskorna ha skaffat sig stort

anseende liksom spanjorlemmar af kåren, hvilka Oräkneliga äro alla härlighetens tjänst, hvila i hvitt på svart bredvid vas i rödt på bladen

1. Fransysk sköterska vid järnväg.
2. Arbeterska vid järnväg.
3. Arbeterska vid krigsverkstad.
4. Dekorerade sjuksköterska med många gaser.
5. Sysselsatta i väpningsfabrik.
6. Kirurg i spårvägsstationen.
7. Två sårade i säng under behandling.
8. Arbeterska i nattfabrik.
9. Skotska järnvägsköterska.
10. Fransysk verkstad.

Elf Jane Gernandt-Claine.

bok. En lycklig tillfällighet har förskaffat mig äran att träffa en af dem.

Denna unga flicka — hon är tjugofyra år — hade knappast börjat sitt arbete, då det kom order att sjukhuset skulle utrymmas. Det var återläget i norra Frankrike, en enda öreda af artilleri och tross på de dammiga och heta landsvägarna, medan hjärtana skälfdes af oro i den oförgämliga månaden augusti 1914. Den unga sköterskan hade öga för allt och undrade, om hären stod inför ett nederlag, men ville icke veta af fruktan. Det fanns hvarken vagnar eller hästar. Dock gällde det att forsla undan sårade och komma tillbaka och hämta andra. Det gick icke längre några låg och hon vandrade till fots genom milslånga skogar, bland skaror af dödskrämda flyktingar, vid dundret af kanoner och återskenet från byar, som stodo i eld och låga. Man slogs i köpingarna och sköt ned hvarandra öfverallt.

Utan att någonsin förlora sin kallblodighet förband flickan alla de sårade, som man förde till henne. Och om natten, då hon måste unna sig en knapp tillmätt hvila, sträckte hon ut sig i gräset, som var fuktadt af dagg. Till slut råkade hon gå vilse, men mötte några officerare, som togo henne upp i sin bil. Kort därefter träffade emellertid sällskapet ut för en fientlig trupp, beväpnad med kulsprutor. De sköto på den unga fransyskan, som blef svårt träffad. Nu var hon nära att förtvifla. Självt måste hon föras till närmaste lasarett och de sårade som lågo och väntade på henne utan annat hopp än att hon skulle komma tillbaka... Det var tunga ögonblick, men när hon reste sig från sitt plågoläger, fick hon krigskorset. Sedan dess ägnar hon hvarje dag af sitt lif åt de sjuka, fast hon ej är fullt återställd ännu.

Att möta denna unga varelse skänkte mitt hjärta något af samma tysta frid, som jag kände inför den oförgämliga moder Céleste vid lasarettet för spejlska i Rangoon. Tillvarons gåta stod i ett ljus, som icke var af denna värld. Och smärtorna förlorade sin udd. Aldrig har fåvitskheten i den lifsvindom, som skulle bestå i att ingenting beundra, varit mig tydligare än då. Men utan att sliga till dessa höjder, kan jag unna mig den lycka det är att värmas af det stora på ett mycket enklare plan.

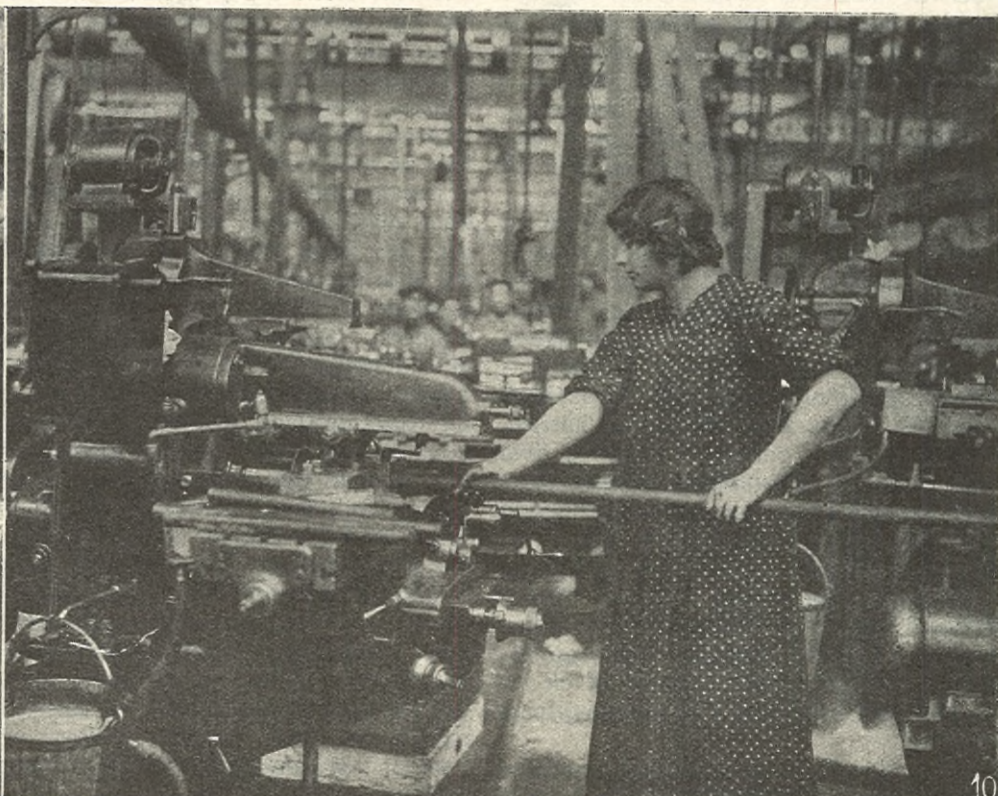
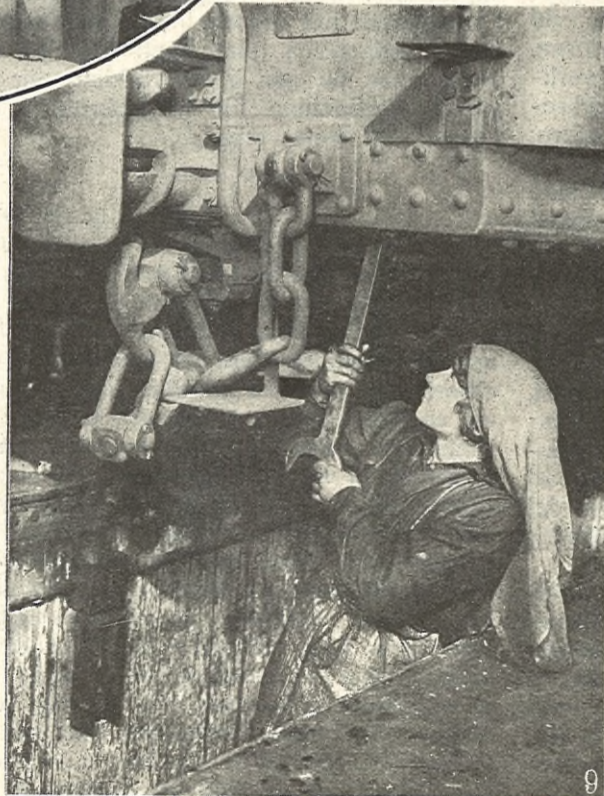
Tillverkningen af krigsförnödenheter har säkerligen intet glädjande i sig. När jag vistades vid en fransk badort i somras, var det dock en verklig tillfredsställelse för mig att besöka de fabriker, där man förtärdigar granater. Jag ville se kvinnornas insats i det stora arbetet för fosterlandet och minns så väl första

orskorna och de med-
a sett dagen i Italien.
dessa systrar i barm-
ka nu rista sina namn
i alla dem, som skrif-
af världskrigets stora

or som lasta
anvägsarbe-
underjor-
ngen i Paris.
kor vid en
d. 4. Två
franska
3, försed-
sk mot gif-
Sköterskor
med in-
ben på så-
vinnlig fransk
sonal. 7.
gemensam
inympling.
a i en gra-
I verksta-
underjordi-
arne i Paris.
a i en krigs-

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

HUR MÅNGA GENERATIONER SKOLBARN från Söder minnas icke med tacksamhet och kärlek "tant Andersson" i Lychouska skolan, särskildt nu, då den gamla fyller 80 år! Från 1878 till 1909 bar hon den icke alltid lätta bördan att vara skolans föreståndarinna och många små flickor och gossar, som nu äro familjemödrar och fäder, ha inhämtat sin första lärdom i den hemvarma skolan, där hon styrde och ställde. Den som något känner till Stockholm vet, att Söder fordomdags var icke blott genom Slussen skildt från det öfriga Stockholm, utan äfven andligen bildade ett helt för sig med sin egen aristokrati, sina vanor och sin atmosfär af gammaldags gedigen trefnad. De flesta söderbor voro släkt med hvarandra förr i världen eller åtminstone bekanta, och dem man icke umgicks med, kände man igen och höll reda på. Alla kände och värderade "tant Andersson" och sände gärna sina barn till henne för att läsas upp i andra skolor. Ty Lychouska skolan var icke fullständig. Så småningom fick den emellertid sju klasser, ty eleverna figgde sig gärna kvar där, de kände sig hemmastadda och ville ogärna lämna den moderliga ledningen, som skolans föreståndarinna förstod att utföva. Än i dag hålla Lychoubarnen

Anna Andersson.

Marika Dickson.

ihop och det är icke få af sina forna gossar som tant-Andersson återfinner bland skäggiga medelålders herrar på Söder. Skolan grundades af

fru Sophie Lychou 1853 och redan 1861 fästes fröken Anna Andersson där som lärarinna. Det är sålunda ett helt människolik som 80-åringen ägnat åt undervisningen. 1909 öfverfogs ledningen af skolans nuvarande föreståndarinna, en af tant Anderssons många elever, fröken Elsa Wahlberg.

Friherrinnan Marika Dickson, född grefinna von Rosen, har nyligen aflidit i Göteborg. Marika Julie von Rosen var född den 25 november 1836 i Aten. Hennes far, de "svenska järnvägarnas fader" greve Adolf Eugène von Rosen, vistades nämligen vid denna tid i Aten, för att enligt aftal mellan Sveriges och Greklands konungar ordna landets sjöförsvär. Hennes moder Euphrosyne Rizo-Rangabé tillhörde en förnäm grekisk släkt. Gift 1857 med friherre Oscar Dickson blef hon bosatt i Göteborg, där hon som värdinna i ett representativt och högt kultiveradt hem utöfvade stort inflytande. Hennes varma hjärta dref henne att personligen verka i en storartad välgörenhets tjänst och många äro de fattiga och sjuka, som nu sakna den ädla bortgångna.

gången jag ställde mina steg till de frakterna. Ett litet stycke före mig vandrade en helt ung flicka, smal som en stängel och förtjusande väl klädd i en af de långa blusar man kallar casaques. Det visade sig att vi hade samma mål. Båda trädde vi in på kontoret och mötogs af en ung man, som bad mig vänta, medan han talade med flickan.

— Jaså, det är ni, fröken, begynte han. Och ni är fullt återställd efter er vistelse på landet?

— Helt och hållet, nickade hon. Men tiden blef mig lång därborta. Och på måndag börjar jag mitt arbete i fabriken.

Jag hade svårt att hämta mig från min häpnad. Detta vårblomster i en verkstad för krigsmaterial... Nej... Säkert måste jag sett bra tviflande ut och den unge mannen och jag råkade i samtal.

— De äro förvånande allesammans, sade han. Deras arbetsduglighet är jämgod med männens. Ser man dem vid verket, kan man inte låta bli att beundra deras uthållighet. Men de förstå hvad det gäller. Och efter tre års knogande är deras förmåga bara i ständigt stigande. Man måste böja sig för dem. De bidraga storartadt till landets frälsning.

En våg af värme strömmade igenom mig, men af hvad jag såg i fabriken minns jag icke mer än svängande remmar, ofantliga kranar, som sträckte sig öfver halfva rummet, och de moderna maskinernas väldiga stånkande. Själftva luften tycktes skälftva af ansträngningar, som aldrig slappades, aldrig trötnade, hvarken natt eller dag. Och midt i detta öronöfvande brus stodo kvinnorna, unga hustrur och änkor, och smålogo åt min undran, när någon af dem gaf sig tid att uppfånga min blick.

De voro barhufvade, då de icke buro en liten mössa, och klädda i vanliga arbetsblusar, med kjolar, som nådde dem till vristerna, eller också uppträdde de i byxor. Somliga af dem — dessa voro af en annan härdning än den unga flickan på kontoret — handterade granater med en läfhet, som blott kom dem att småle. Det var mödrar, hustrur, systlar till soldater, och att arbeta var dem kärt. De stodo de frånvarande männen ännu närmare så, och jag visste att de förtjänade summor som ingen kvinna i deras villkor någonsin drömt om förr. Hvarje dag gällde det att öfverstiga gårdagens arbete. Deras handleder tycktes icke skapade för verkstadens grofva gärning, men de lyste upp fabriken med en blick eller skymten af ett leende. Och det behöfdes i denna omgivning af dysterhet.

Några stodo där med händerna begrafna i fettämne, men ansiktstrycket var fullt af arbetsglädje. Och det var därför man kände

sig dragen till dem och var stolt öfver dem. På förslag af Kvinnornas Nationalråd, som understöddes af ministären för tillverkning af vapen, ha kvinnliga öfverintendenter blifvit anställda i statens verkstäder. Enskilda fabriksägare ha följt detta exempel med allra bästa framgång.

Öfverintendentskan är en föreningslänk mellan arbetsgifvare och arbeterskor. Det är hon, som anställer dessa senare och anvisar dem det arbetsfält, där de bäst kunna utnyttja sina betingelser. Vidare sörjer hon för deras hälsa och bekvämlighet. Hon är allas hjälp och rådgifvare på samma gång som hon är det öfverhufvud, hvilket de se upp till.

Det har öppnats en skola för utbildning i detta yrke. Samhälleliga frågor studeras, sedda ur den synpunkt, som kan leda till arbeterskornas bästa. Lagen om olycksfall vid arbetet är föremål för särskilda utredningar.

Det är en stor lid vi leva i — rik men full af hårdhet. Många af de kvinnor, som äro anställda vid fabriken för krigsförnödenheter — deras antal öfvergår en half miljon — ha mist en far, en bror, en make. Dock äro de starkare än ödet, starkare än sin sorg, och långt ifrån ensamma om att häfda vårt köns duglighet på arbetsmarknaden.

De hundrafemtio tusen medlemmarna af hvad man kallar "Kvinnornas här" ha trädt i mannens ställe vid pulpeterna, där det gäller att utföra skrifarbete för armén, vid linneupplagen, tvättbunkarna och grytorna. Öfverallt har man blott beröm för deras verksamhet, detta icke minst beträffande sekretärerna. Hvad man än gifvit dem att kopiera, lita de med som grafven.

Dessa platser betalas i allmänhet icke högt, men ha dock sina fördelar, icke minst äran att tjäna staten och det lugn det ger att veta sig säker för morgondagen. Där till kommer fri läkarevård och gemensamma måltider, där man får en utmärkt frukost eller middag för 18 sous — mindre än en franc. Denna kvinnohär blir icke upplöst, då kriget en gång tar slut. Under långa tider komma dess skaror alljämt att ersätta männen, som få fullt upp med andra sysslor att sköta. Och detta blir äfven till en stor del fallet med de kvinnor, som fått anställning vid spårvagnarna, järnvägen och dylikt.

Ända från krigets början såg man sig nödsakad att fylla de tomrum männen lämnat efter sig på dessa arbetsområden med kvinnliga krafter. Alltså är det under mer än tre års tid som medlemmarna af vårt kön varit sysselsatta som målare, snickare och låsmeder i den underjordiska järnvägens verkstäder.

Ett tjugotal kvinnor tjänstgöra som förare

på statens automobiler, och efter moget öfvervägande har styrelsen för spårvagnarna tillåtit fruar och fröknar att taga plats som konduktörer. Ett beslut hvaröfver dessa herrar för öfrigt blott haft anledning att vara glada. I början var man rädd att det täcka könets nerver skulle hindra dess medlemmar att afvända en hotande fara. Allt detta var dock grundlöst. "Våra kvinnliga konduktörer äro mycket säkra på sig själfva," säger styrelsen, "lugna inför oväntade hinder, snabba i sina beslut. Olycksfallen ha icke ökats, sedan vi började anställa dem, och vi förklara oss fullkomligt nöjda med deras tjänster."

Vid den underjordiska järnvägen — metron — finnas inga kvinnliga förare. Att styra dessa automotricer är synnerligen svårt, till följd af den omständigheten att signalsystemet är ytterst sammansatt. Dessutom måste förarna vara i stånd att genast laga uppkomna skador och rubbningar, hvilket allt fordrar en lång lärotid och mycken erfarenhet. Biljettförsäljerskornas antal uppgår däremot till tvåtusen i metrons underjordiska värld, och statens järnvägar sysselsätta närmare fyra tusen kvinnor för att icke tala om de privata järnvägarna, hvilka använda minst lika många. Alla dessa biträden äro eller ha varit gifva eller trolofvade med soldater; alla arbeta de hårdt och tyckas nöjda med sin lott.

Den stora frågan är hvad de skola taga sig till efter kriget — afgå eller stanna kvar. Förmodligen det senare. Ty i den arbetsfeber, hvilken en gång skall följa på den storm, som nu går öfver världen, blir det större användning för mannakraft än det kommer att finnas män.

(Forts. fr. sid. 797.)

Men den unge författaren till De röda hufvudena behöfver icke frukta ett dylikt öde. Hos honom finns en glimt af geni och en mycket stor fond af poesi. Som naturskildrare och som kännare af vildmarkens flora och fauna och af dess atmosfäriska växelspel utvecklar han en klarsyn och en förtrogenhet, som röja den besjälade naturälskaren. Hans människor äro som genomströmmade af vildmarkens egen saf, och om man stundom måste ställa sig skeptisk mot författarens hyperromantiska fantasi i fråga om den hemlighetsfulla makt, som från vildjuret ympas in i människosinnet och låter människan förnimma rent djuriska instinkter, så motväges detta af skildringens friska skönhet i öfrigt och af den episka kraften i en hel del af bokens partier. Han är sannerligen en berättare, som frikostigt ger af flödena i sin fantasi källsprång. Hur kan han icke måla Forsfallsgårdens invånare i deras dagliga gärning, där det drar som en ånga af vildmarkens alla dofter kring knutarne och där något

trolskt lyser ur människornas ögon! Hur kan han icke skildra ett öfverfall af vargar, en vinterstormns fasa eller en sommardags ljuflighet, och hur lyriskt betagande och på samma gång sensuellt friskt äro icke kärleksscenerna mellan dessa naturmänniskor gifna! Författarens berättarglädje är emellertid så stor, att han glömmet att begränsa sig, och då händer det att läsaren tröttnar, men han ledsnar icke därför på boken. Han bara rastar en stund för att sedan fortsätta färden genom det äfventyrsrike, som ett ungt geni frambesvurit. — De båda prosaverken äro utgifna från Albert Bonniers förlag.

Bland de yngre novellisterna ino:n vår prosakonst ha vi att räkna Hildur Dixelius-Brettners som ett synnerligen förtjänsfullt namn. Jag har nyss slutat läsningen af hennes senaste bok "Drömmen och andra noveller" och jag måste säga författarinnan ett varmt tack för den njutning det mesta af samlingens innehåll skänkt.

Hennes motiv ha oftast något ursprungligt, hon komponerar väl och hon besitter en fasthet och en schwung i stilen, som städse hålla hennes skildringar uppe på ett konstnärligt plan. Hon är också en god psykolog, en egenskap, som särskildt uppenbarar sig i novellerna "Ankan" och "En själföfvervinnelsens påskaffon". Den förstnämnda kan till och med betraktas som ett litet mästerverk af djupeljande och sann folk-lifsskildring. Ett utsökt prof på hennes förmåga af koncentration och behärskad stil utgör "Zenobia", en blind liten kvinna, som utför skurning i en landskyrka och under sitt arbete får höra orgelspel från läktaren af en förbivandrande främling. Zenobias lifsöde, genomlyst af hennes förnöjsamhet, musikaliska sinne och muntra lynne, framställes med illuderande lif i en liten scen mellan de två människorna däruppe på orgelläktaren. Inte ett spår af falsk känsla skämmer den korta skildringen, men den griper desto djupare genom sin enkelhet och fina humor. Drömmen fillhör otvivelaktigt årets bästa novellistik.

"Eros på förbjuden mark" heter en samling skisser och berättelser af Maria Rieck-Müller — äfven de goda prof på en talang, som ge-

nom åren vunnit en afsevärd popularitet hos publiken. Samlingens titel har en något dubbeltidig klang; den som emellertid väntar sig hitta något pikanteri, något sensationellt på det erotiska känslområdet blir snart tagen ur sin villfarelse, men bör därför ingalunda känna sig besviken. Hvad författarinnan velat skildra är den kärlek, som af en eller annan anledning ej fått skjuta fri växt i höjden och därför sökt sig andra vägar, nått en sen och stilla efterblomstring och då, som i den novell, efter hvilken samlingen bär sitt namn, häcklas af de oförstående och illasinnade. En plats för sig i boken intager "Vildmarksfolk" — en kärft och gripande historia ur ödebygdernas lif, för öfrigt icke typisk blott för ödebygderna norrut, eftersom hemska våldtäktsbrott på senaste tid kunnat begås midt i civiliserade samhällen och strax utanför människoboningar.

Maria Rieck-Müllers berättarkonst bäres af en frisk realism, får ibland ett tendentiöst drag, då det är något missförhållande som väckt hennes indignation och angående hvilket hon känner lust att sjunga ut sin ärliga mening. Men hon bär också på ett varmt hjärtelag och en lyrisk ådra, och båda dessa egenskaper ge af sin värme och sin fågring åt hennes senaste bok.

En småstadsskildring med doft från gammal tid och bjudande på skickligt tecknade människooden är "Det gamla kommandanhuset. En krönika från

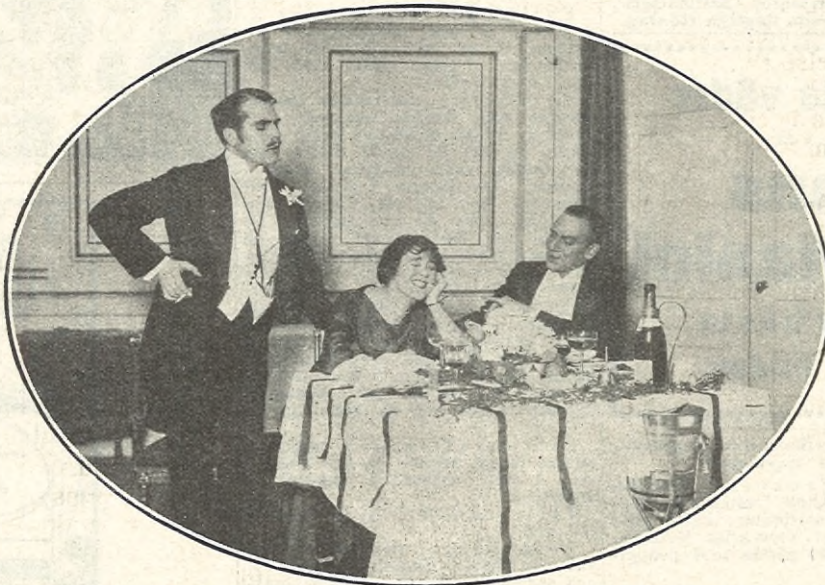
de levande begrafdas värld" af Waldemar Swahn.

Svenska fattighushjons fillvaro — kan det finnas något mera ödsligt, något mera hopplöst och kroppsligt och andligt nedbrytande än ett sådant lif! Författaren har emellertid sett på dessa bedröfliga existenser med en sympatiens blick, han har mäktat öfvergiuta dem med humorns skimmer, funnit själsstorhet och lycka, där ett kortsynt öga endast skulle kunnat upptäcka förnedring och lump. De mest artskilda människor ur småstadens miljö ha hamnat inom det gamla kommandanhusets väggar. Man minns framför all den fine och rörande magister Lanner, som med sin humanistiska och filosofiska bildning och sin orubbliga evighetstro är en af dessa harmoniska varelser, hvarmed lifvet stundom tycks protestera mot sin egen hårdhet.

Det svaga i boken är avslutningen: hjonens maskeradupptåg för att skrämja styrelsen till eftergifter. Flea den episoden verkar konstruktion och där har också författarens eljes goda berättarförmåga svikit till skada för helhetsintrycket. — Dessa tre sistnämnda böcker ha utgått från Ahlén & Åkerlunds förlag.

Af Ferdinand Bobergs med mästarens hand utförda kolteckningar "Stockholmsbilder från början af 1900-talet" är tredje serien nu utkommen från P. A. Norstedt & Söner. Å en föregående sida meddela vi prof på dessa värdefulla, konstnärligt fångade partier från det nuvarande eller försvinnande Stockholm. De bli med tiden dyrbara dokument, en stockholmskrönika i bilder utan motstycke genom sin arkitektoniska exakthet och artistiska stämmningsrikedom.

Ett annat illustrativt arbete af högt värde är den af d:r Henry Buerger Goodwin utgifna publikationen "Konstnärsporätt", där fotografvyrkonsten drivits till hittills aldrig sedd fulländning. De är d:r Goodwins ära att ha åstadkommit detta galleri af personligheter ur vår kulturvärld på ett sätt, som den bildande konsten ej kunnat göra bättre. De spirituella textkaraktäristikerna af fru Ida Buerger Goodwin fullständiga det förnäma intrycket. Porträttet af författarinnan Hilma Angered Strandberg, hämtadt ur "Konstnärsporätt", ger oss anledning att nämna att en ny upplaga, den tredje, af hennes förtäfliga bok "Den nya världen" föreligger från P. A. Norstedt & Söners förlag. E. H-N.

Ur Arthur Schnitzlers "Afskedssupén" på Lorensbergsteatern i Göteborg. Hr de Wahl, fröken Zellman och hr Roock-Hansen.

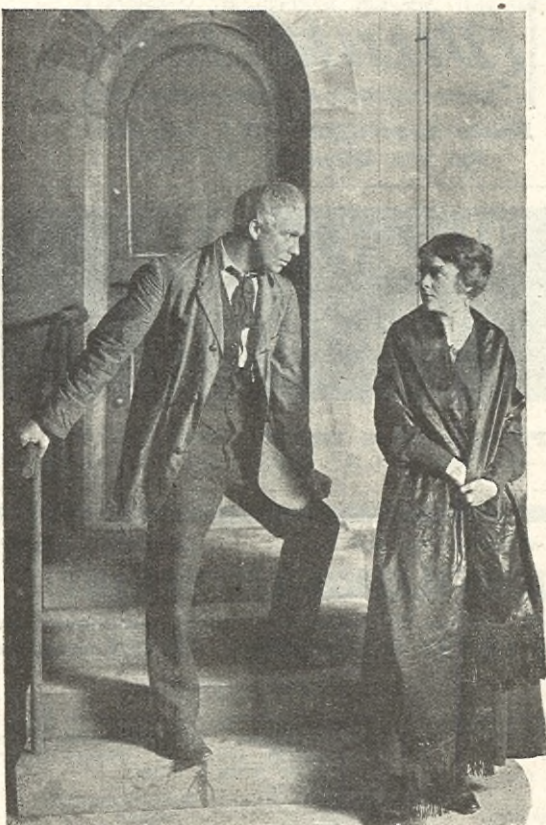
Från scenen och estraden.

INTIMA TEATERNS INTRESSE FÖR SVENSK dramatik torde ingen kunna misstaga sig på. Det är äkta. Efter Algot Ruhes "Adlig ungdom" har nu följt Ernst Didrings "Elna Hall". Otvivelaktigt komma både författaren och teaterledningen att få glädje af det nya programmet. Ernst Didring har här åstadkommit ett förträffligt arbete, ett allvarligt och starkt verk, byggt på ett tema, som visserligen här och hvar för tanken till Strindbergs bittra äktenskapliga konfliktdramer, men som också företer mycken själfständighet. Den tredje akten, uppgörelsen mellan kvinnan och de två männen, som skapat hennes lifstragedi, faller dock delvis ur stilen genom några påhängda deklamationsprydnader, men de båda första akterna äga en berömvärd fasthet och natursanning.

Fru Molander och herr Lars Hanson prestera ett illuderande spel i de båda makarnas uppgifter, och särskildt knyter sig intresset kring fru M., som här visar en utvidgning af sin talang, en förmåga af djup och sann människoframställning på det tragiska området. Endast att höra henne tala är en njutning, tack vare hennes vackra röst och klara diktion. Den unge lotslöjtnanten spelas af hr Carlsten, men älskarroller i den allvarliga stilen är knappast hans fack.

På Dramatiska teatern har en repris af Gustave Esmanns kvicka danska familjeinteriör "Kära saken" slagit mycket väl ut. Den spelas också genomgående artistiskt af några af teaterns bästa förmågor, såsom fru Zanderholm, hr Personne, Högel m. fl.

ARIEL.

Ur Ernst Didrings skådespel "Elna Hall" på Intima teatern. Fyrmästaren (hr Lars Hanson), Elna Hall (fru Karin Molander). Almberg & Preinitz foto.

Ur "Utän Gud" af Leo Tolstoj på Nya teatern i Göteborg. Fröken Looft och hr Blickingberg. Anna Backlund foto.

vilket är fullkomligt oskadligt men bör upprepas vid behov. Skulle huden visa sig irriterad, påstrykes litet zinksalva.
N:r 294. Hvar finnas valnötsblad att köpa?
Vanligen på apotek. Hör efter på Hvita Björn!
N:r 295. Otaliga gånger har jag undrat, om ej någon skulle begära råd för munsår, men allt förgefves, trots så mången nu och då

skylltar med en blamage på läppen. Själff hör jag till en af dem, som besväras af detta misspyrdande onda. Hvad göra för att hindra denna hetta med thy ätföljande blåsa, som är första symptomen, och sedan påskynda läkningen? Ruffvan, som bildas och sårnaden som följer taga ju en fjorton dagar att läka, och under tiden måste man afstå från t. ex. ett bröllop, olägligt som det otyget alltid yppar sig. Råd oss alla härutinnan! Borthjuden.
Se svaret på frågan 269 i n:r 42.
N:r 296. Hur skall man kunna uppnå en flott, elegant hållning och gång? Har ej dålig figur men kan absolut ej föra mig. Lisbeth.
Hemligheten med att få ledig hållning är att förvärfa sig fullkomligt herravälde öfver sin kropp. Därför bör ni hvarje morgon medan ni klär er taga en serie gymnastiska rörelser, helst framför öppet fönster och under djupa andedrag. För att lära er rörelserna, bör ni om möjligt deltaga en tid i någon gymnastikkurs och sedan utvälja en serie rörelser ägnade att liksidigt öfva alla kroppens muskler. Tag ej fler rörelser än att ni står ut med att göra dem hvarje dag utan att tröttna, så får ni er belöning i en bättre hållning, spänstigare gång och friskare utseende. Tänk för öfrigt alltid både när ni sitter och går, att ni iakttar en rak och ledig hållning. Spänn ut bröstkorgen, drag in skulderbladen! Promenader och sport i friska luften bidra till ett godt resultat.
N:r 297. Finnes det något medel, som för alltid tar bort generande hårväxt? De medel som annonseras hjälpa ju endast för tillfället, och sedan blir det bara värre. Olycklig.
Se svaret på frågan 267 i n:r 42; medlet upprepas vid behof.
N:r 298. Finnes något verkligen effektivt medel att borttaga generande »fjunn» på hakan utan att skada huden. Ch.
Se svaret på frågan 267 i n:r 42.
N:r 299. Vore tacksam för ett råd hur fotsvett skall botas. Upprepade tvättningar morgon och afton ha icke visat sig effektiva. Regina.
Ni bör använda alun i tvättvatten, och sedan fötterna äro väl torrade pudra dem med nedanstående

fotpuder. Begagna aldrig samma strumpor två dagar å rad utan skölj upp dem och låt dem torka. — Puder mot fotsvett: Rec. fenylsyra 10 gr., alkohol 20 gr., stärke 200 gr., violrot (pulvr.) 150 gr., violesence 2 gr. Låt utföra receptet å apotek. — Pudret användes efter tvättning med ljumt vatten och noggrann torkning.
N:r 300. Finnes något medel mot besvärande armsvett? Har försökt flera utan resultat. Bekymrad.
Tvätta minst två gånger om dagen med ljumt vatten tillsatt med alun och pudra efter torkningen med talkpuder tillsatt med pulvriserad violrot. Det innersta underplagget bör ofta bytas.
N:r 301. 1) Finns det någon särskild slags hårborste, som gör håret glansigt och mjukt? — 2) Hur få läpparna mjuka och fylliga? Prenumerant.
1) Någon särskild hårborste finns ej som gör håret glansigt utan beror det på hårets skötsel i allmänhet. Vid köp af hårborste får man ej vara alltför sparsam, emedan de billiga borstarna ofta kunna mer

Fin-fin såpbeskrifning
Gör tvätten hvit och vacker; kan äfven användas vid rengöring och skurning. Recept erhålles mot insändande af kr. 1:— till »F. N.» Halmstad p. r.

Julens Bok

Och Englebrect drog ut att söka sitt fädernesland

En ballad i prosa

FRIDTJUUV BJELKE

Vign. av Bess Wissler

Hos alla bokhandlare.
Häft. 4,25 Kalfskinn 6,75

Förlag Sigrid Johnson-Mariefred

Stormande framgång på originalspråket.

Från:

95:e tyska uppl.
95 Vid heliga vatten
av J. C. Heer. Pris 4 75.

48:de tyska uppl.
48 Storbonden av Ernst Zahn. Häft. 3.25, inb. 4.25.

42:a tyska uppl.
42 Kyrkoböden i Anderhalden av Ernst Zahn Häft 2.75, inb. 3.75. 2:a sv. uppl.

38:te tyska uppl.
38 Ensamhet av Ernst Zahn. Häft 3 25, inb. 4.25. 2:a sv. uppl.

I varje bokh. och från
Lindblads Förlag, Uppsala.

Florence Barclays NYA BOK

“Mitt hjärta det är där”

Pris . 1:25.

Gene Stratton-Porters NYA BOK

Vid regnbagens fot
Pris . . 3 kr.

Stockholm - Fahrlants & Co.

ÖSMO-LOTTERIET

till förmån för

Stockholms Folkskollärarinnors Husmoderskola.

15,000 VINSTER.
Var 7:de lott vinner.
Sammanlagt vinstvärde 110,000 kr.
Pris pr lott 2 kronor
(+ 10 öre för stämpel).
Endast svenska varor.

Huvudvinster:

	Värde Kr.
1. Lantegendomen Karö i trakten av Danne-mora, om 21 tid åker och äng, 33 1/2 tid skogs- och hagmark, avverk-ningsbar ståndskog till värde av ca Kr. 3,000.—. Corps de logis om 4 rum och kök., talrika andra byggnader m. m.	8,000.—
2. "Lillstugan", vinterbo-nad villa om 3 rum och kök, uthus m. m. å fri och egen grund vid Tun-gelsta jvgtst	7,500.—
3. Möblemang till 3 rum från Nord. komp.	5,000.—
4. Sportstuga om 2 rum och kök ritad av arkitek-t Odell	3,000.—
5. Antik klaffbyrå, val-nöt med inläggningar	2,000.—
6. Motorcykel från Hus-kvarna	1,975.—
7. Sängkammarmöbel, polerad björk	1,400.—
8. Antikt skåp, alm, ja-karanda och valnöt	1,200.—
9. Tennsamling m. hyl-lor	1,000.—
10. "Senta", byst i mar-mor av John Runer	1,000.—
11. Dampås, bisam med besättning och muff av häver	900.—
12. Juvelring, safir, bril-janter och platina	850.—

Insänd rekvisition, märkt I. 1., adress Osmo-Lotteriet, Artilleri-gatan 60, Stockholm, hvarefter lotter sändas mot postförskott för lotterna å Kr. 2:10 pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Dragningslistan, som utkommer 2 å 3 veckor efter dragningen, tillställs utan särskild begäran enhvar, som köpt lott direkt ifrån huvudkontoret.

Misspyrdande hårväxt utrotas med Trianonpasia

utan efterlämnande av märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt, luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. dagl. med osvkl. framgång i min praktik för skönhets-vård vid behandl. såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 3 kr. Till landsorten mot postförsk. utan ang. av inneh. Maria Enquist, Institut för Skönhetsvård och Plastiska operationer, Biblioteks-gatan 6-8, Sthlm. Råd givas kostnadsfritt och förfragn. be-svaras omgående. R. 160 68. A. 226 62.

Sveriges elegantaste bio-grafteater.

2 föreställningar dagligen kl. 7-9, 9-11 e. m.

KÄND OCH VÄLKÄND

SEDAN GAMMALT I ÖREBRO LÄN O HELA MELLAN-SVERIGE ÄR

NERIKES ALLEHANDA

(ÖREBRO LÄNS TIDNING)

VAKEN, FRISINNAD, SJÄLFSTÄNDIG.

RASK NYHETSTIDNING.

PIGG, LÄTTLÄST OCH UNDERHÅLLANDE.

JÄMNT SPRIDD OCH IN-ARBETAD

OCH DÄRFÖR

UTMÄRKT ANNONSTIDNING.

Dragning den 29 Dec. 1917.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatkliniken.
R. T. 7025, Slugv. 62, Stockholm. S. T. 8301.
För behandling af studie och hörelseorganens skador, sjukdomar, defo rmiteter och funktionsrubningar.

Doktor Hejman
Kungsportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

D:r A. KARSTEN
Medicinsk Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson: adr. Od:ngr. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. genl. Kapten J. Thulin, LUND

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Jan.
Begär utförligt prospekt!

Hår -
vatten för erhållande af mjuk och kraftig hår-växt (världs-fabrikat).
Pris kr. 4.90 och 5.50
+ porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, Drothninge 21 St. Holm.

Majorskan Edmann's Idéale-crème
dagligen använd gör ansiktshuden mjuk och samtalsmen och är säkert medel mot nariga, röda och spruckna händer. Pris 2.50
I Parfym- och Kemikalieaffärer.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvattne mot grått hår, som förhindrar hårfall och fullständigt borttagning af mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmströmstratan 5 St. Holm, numera förs under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikst. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

VARDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd **ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL**
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till sal hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör ZIWERTS' EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

Röd näsa
botas med kosmetiskt preparat genom enkel kur i hemmet. Hudrodnaden neutraliserar genast; efter en tid blir resultatet definitivt. Under lång tid använd med utmärkt resultat. Erhålles på hvarje apotek för 35 öre. Beskrifning mot 2 porton. Receipt jämte bruksanvisning diskret mot postförskott å 3:— kr. efter anmälan till Box 68, Örebro.
Annonsoffertar utbedes.

KÖP SJÄLVKÖKAREN
Köket utan eld!
utan passning!
utan tillsyn!

Billigaste priser! Stor sortering. Försäljare sökas. Begär prosp. Många andra lättsålda artiklar. Julpresenter
Sv. Kockfärdstaben, Näsviken

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17,

börjar den 15 januari sin 16:de termin i klädsömnad, linnedöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling etc.

Praktisk och teoretisk kurs i väfning med början den 1 februari. Beity efter genomgångna fullständiga kurser. 3 frieleverplatser.

Prospekt på begäran.
Riks 180 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

Örebro Kindergartenseminarium.

Grundliga teor. prakt. kurser. Utbildning för kindergartan, hembarhem, barnkrubbor o. d. Goda platser anskaffas. Vårterminen börjar omkring 30 Januari.

Prospekt och upplysningar mot porto.

Maria Kjellmark.

Fröknarne Kugelbergs

Konvalescenthem för Barn,

OLOFSFORS

vid Dala-Husby, 17 km. från Hedemora. Referenser: Doktor Erik von Bahr, Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadr.: Olofsfors pr Dala Husby. Rt Dala-Husby 8
Karin o. Ulfa Kugelberg.

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand

11:te kursen den 1 apr.—31 okt. 1918 Ett par stipendier utdelas. Prospekt och ref. på begäran
Lilje Landgren. Märta Philip.

Elsa Philips Husmodersskola,
Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A).

börjar sin 20:de termin för bildade unga flickor den 28:e jan. 1918. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggn. af bär, frukt, grönsaker fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnakurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm
Karlavägen 25.
Tel. Östm. 18 10.

Husqvarna Symaskiner
Svenskt välkändt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet
Förmånliga afbetalningsvillkor
Kvalitetsmärke.

Willys-Overland
Automobiler
tillverkas i följande modeller:
4-cyl. 25 hkr. 2 och 5-sitsiga
4-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 45 hkr. 6-sitsiga och
försedda med karosserier av olika slag och elegans. Avtagbara Limousiner, Kupéer och Turistvagnar.
Overland-bilarna äro lätta och kraftiga, detta innebär liten bränsleåtgång och litet gummislitage.
De kunna köras med bensin, bensol eller träsprit och hava alla Elektrisk start och belysning, vilket numera är absolut tillförlitligt.
Willys Overlands fabrikation är 200,000 kompletta bilar per år.
Denna sorts massfabrikation innebär, förutom materialkontroll och absolut passande reservdelar, billigt pris, d. v. s. valuta för pengarna.
Automobiler finnas på lager hos ensamförsäljaren för Sverige,
RICH. F. BJÖRKMANS
MOTOR A.-B.
STUREGATAN 36 - STOCKHOLM
The Willys-Overland Company, Toledo, Ohio, U. S. A
Tillverkare af Overland bilar och lätta lastbilar

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM

Allm. telefon 5190

Rikstelefon 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnedöm, barnkläder, Konstbroderi, Sp:tsöm, Filet ancien.
Föreläsningar: Comtesse G. och Fru Ellen Nordenstreng.

Anmälningar betagligen 10—5.
Prospekt på begäran.
Ny kurs börjar 15 januari.

Emmy Kylanter.

ADOLF JOHANSSON
De röda huvudena.
7:50.

"Vårt land har fått en ny diktare. En skildrare som endast få. En stor och ursprunglig talang med sin egen röst och sin egen framställningskonst. — En friskhet och glans, som ge något af det mest betagande af naturlyrik, jag erinrar mig ha läst."
Tore Blanche
i Aftonbladet.

"I 'De röda huvudena' framträder en ny svensk diktare af en vingbredd, som vi så småningom vant oss af med här i landet. — Spänner fordringarna oerhördt högt för framtiden. — Det var länge sedan svensk dikt verkade så starkt."
Ane Randel
i Sv. Dagbl.
Albert Bonniers förlag.

Jungfrun flyttar!
Jag får sköta hemmet själf!
Men hvad gör det, när jag har **Mitigen**
SAUVCREME, som skyddar min hud under arbetet i hushållet.

Det är så långsamt att vänta.
DIVINIA
PARYM
Men har han med sig, som han lofvade en flaska M ZADIG' Divinia, då förläter jag allt!

Husmödrar!
Köp torkade rönnbär till marmelader, gelée, bakverk m. m för vinterbehof.
Tjäders Fröhandel,
I Stora Nygatan och 7 Oxtorgsgatan, Stockholm 2.

För småtingarna!
Julrats n:r 1 (4—5 år), n:r 11 (6—8 år), hvardera å 10 påbörjade arbeten. Pr sats 2:50 + frakt och emballage 75 öre. Mot postförskott från Kindergartan, Strängnäs.

Lefnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och -år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.
ASTROLOG WILH. LEIDNER,
Strömngatan n:r 10, Kalmar.

Frimärken
i faksimil. Rep. af skadade mär. en. inköp försäljning, byte Priskurant gratis och franko. Prof. sändning **F. Fournier's Efr.** GENF B Schweiz.

Mönster till babyutstyrel
i förstklassigt utförande, åtföljt af utförlig beskrifning och materialprof, erhålles mot 1:70 i frimärken från **E. H. S. Klinten.**

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 12:80 pr kg. Garnprof mot 10 öre i frimärken. Kristinedals, Lidköping.

Goskola.
Rektor Laurells Skolhem i Värmland rekommenderas Godt hem samt effektiv en-skild undervisning t. o. m. Ring I. Äfven rekommendation för klana och veka individer.
Telefon- o. Postadress: **Näsundet**

Kriegs-Briefmarken
Deutsche Post in Belgien, 3, 5, 10, 25 C. 75 Pf., gest. 40 Pf., schone Briefstücke M. 1.—50, 75 C., 1 Franc. 1 Fr. 25 C., 2 Fr. 50 C. M. 9.75, gestempelt M. 11.50 ?
3, 5, 8, 10, 15, 25, 40 Cent. M. 1.50, gest. M. 1.75
50 Cent. 1 F 25 Cent. 2 F. 50 Cent. 6 F. 25 Cent. M. 11.—, gestempelt M. 14.75
Deutsche Post in Polen,
3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 2.25, auf Brief M. 3.—
Deutsche Post Gen.-Gouv. Warschau,
2 1/2, 7 1/2, 10, 15, 30, 40, 60 Pf. M. 2.10, gest. M. 3.25
Deutsche Post im Osten (Litauen, Kurland)
3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 1.35, auf Brief M. 1.75
2 1/2, 7 1/2, 15, 50 Pf., 1 Mark M. 2.55, gest. M. 2.70
Deutsche Post in Rumänien,
15, 25, 40 Bani M. 1.25
Oesterreich, Kriegshilfe, 1914 5.—, 10 Heller 45 Pf., gestempelt 45 Pf. 1915 3, 5, 10, 20, 35 Heller M. 1.10, gest. M. 1.20
1000 verschiedene Marken M. 13.25, 2000 St. 45 M., 3000 St. 115 M., 4000 St. 240 M., 5000 St. 360 M., 40 deutsche Kol. u. Posten M. 2.75
Albert Friedemann
Zeitung und Liste gratis
LEIPZIG 155, Floßplatz 6.

Skanska Handelsbanken.
Fonder 21.850,000 kronor
Stockholmskontor: Arsenalg. 9
Filialer: Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.
Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Idun utgives denna vecka i A och B. Dessutom medföljer till postprenumeranterna ett meddelande jämte blankett för prenumerationsförnyelse.